

Humanitární pomoc ozbrojených sil mimo území České republiky

Bc. Pavla Lengsfeldová

Diplomová práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Pavla Lengsfeldová
Osobní číslo: L21156
Studijní program: N1032A020002 Bezpečnost společnosti
Specializace: Ochrana obyvatelstva
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Humanitární pomoc ozbrojených sil mimo území České republiky

Zásady pro vypracování

- Zpracujte z dostupných zdrojů teoretický vstup do problematiky poskytování humanitární pomoci.
- Charakterizujte právní prostředí dané problematiky.
- Provedte komparaci humanitární pomoci ozbrojených sil na vybraných operacích mimo území České republiky.
- Diskutujte zjištěné výsledky a zpracujte jejich sumarizaci.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. DITRICHOVÁ, Petra a Marek JUKL. *Základní prameny mezinárodního humanitárního práva*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, 2017. ISBN 978-80-7278-698-5.
2. KYSELÁK, Jan a Zdeněk PROCHÁZKA. *Armáda České republiky a participace na poskytování humanitární pomoci ve specifických případech*. *Vojenské rozhledy*, roč.22 (54), č. 3, s. 52 – 66, 2013. ISSN 1210-3292.
3. Sphere Association. *The Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response*, fourth edition, Geneva, Switzerland. Practical Action Publishing. 2018. Available at: <https://www.spherestandards.org/handbook>

Další odborná literatura dle doporučení vedoucí diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Ing. Eleonóra Benčíková, PhD., MPH, MHA**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2023**

Termín odevzdání diplomové práce: **26. dubna 2024**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 4. prosince 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 26.4.2024

Jméno a příjmení studenta: Bc. Pavla Lengsfeldová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Diplomová práce se věnuje problematice poskytování humanitární pomoci ozbrojenými silami mimo území České republiky. Cílem práce je identifikovat přednosti a nedostatky této účasti a formulovat doporučení pro zlepšení praxe. Teoretická část práce se v první části zabývá obecnou problematikou humanitární pomoci. Následuje kapitola věnovaná právnímu rámci poskytování humanitární pomoci ozbrojenými silami. Dále je zde vysvětlen pojem ozbrojené síly a možnosti působení Armády České republiky, především v rámci mírových operací, kde poskytování humanitární pomoci hraje důležitou roli. Praktická část práce prezentuje výsledky vlastního výzkumu, který zahrnuje přehled poskytování humanitární pomoci AČR do zahraničí, interpretaci rozhovorů s českými vojáky a SWOT analýzu. Na základě syntézy získaných poznatků jsou formulována doporučení pro praxi.

Klíčová slova: humanitární pomoc, ozbrojené síly, Armáda České republiky, zahraniční operace, mírové operace

ABSTRACT

The diploma thesis is devoted to the issue of providing humanitarian aid by the armed forces outside the Czech Republic. The aim of the thesis is to identify the strengths and weaknesses of this participation and to formulate recommendations for improving the practice. The theoretical part of the thesis deals in the first part with the general issues of humanitarian aid. This is followed by a chapter devoted to the legal framework for the provision of humanitarian aid by the armed forces. It also explains the concept of armed forces and the possibilities of the Czech Army's involvement, especially in peacekeeping operations where the provision of humanitarian aid plays an important role. The practical part presents the results of own research, which includes an overview of the provision of humanitarian aid by the Czech Armed Forces abroad, interpretation of interviews with Czech soldiers and SWOT analysis. Based on the synthesis of the findings, recommendations for practice are formulated.

Keywords: humanitarian aid, armed forces, Czech Army, foreign operations, peacekeeping operations

Touto cestou bych ráda poděkovala své vedoucí diplomové práce Mgr. Ing. etEleonóře Benčíkové, PhD., MPH., MHA, za její odborné rady a připomínky, které mi během zpracování práce poskytla. Dále bych chtěla poděkovat všem osloveným vojákům za jejich ochotu, čas a poskytnuté informace. A v neposlední řadě také své rodině a partnerovi za jejich veškerou podporu a trpělivost během mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 HUMANITÁRNÍ POMOC	14
1.1 ZÁSADY POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI.....	15
1.2 FORMY POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI	16
1.3 DRUHY KATASTROF A FÁZE POMOCI	17
2 PRÁVNÍ RÁMEC POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI OZBROJENÝMI SILAMI	19
3 OZBROJENÉ SÍLY	22
4 OPERACE ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY	28
4.1 BOJOVÉ OPERACE	28
4.2 NEBOJOVÉ OPERACE.....	28
4.2.1 Vojenské mírové nasazení.....	28
4.2.2 Operace na podporu míru.....	29
4.3 FINANCOVÁNÍ MÍROVÝCH MISÍ	33
4.4 HOTOVOSTNÍ SÍLY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY.....	34
5 DÍLČÍ ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI	36
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
6 PŘEHLED POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI DO ZAHRANIČÍ	38
6.1 IRÁK (UNGCI).....	38
6.2 ZEMĚ BÝVALÉ JUGOSLÁVIE (UNPROFOR).....	38
6.3 CHORVATSKO (UNCRO – UNTAES).....	39
6.4 BOSNA A HERCEGOVINA (IFOR, SFOR).....	41
6.5 ALBÁNIE, TURECKO (AFOR).....	42
6.6 KOSOVO (KFOR).....	42
6.7 KUVAJT A IRÁK (ENDURING FREEDOM + IRAQI FREEDOM).....	43
6.8 AFGANISTÁN (ISAF).....	44
6.9 PÁKISTÁN (WINTER RACE)	48
6.10 EGYPTSKÁ ARABSKÁ REPUBLIKA, SINAJ (MFO)	49
6.11 MALI (EUTM)	49
7 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ ROZHOVORŮ	51
8 SWOT ANALÝZA	54

9 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	57
ZÁVĚR	60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	62
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	71
SEZNAM TABULEK.....	73

ÚVOD

Účast ozbrojených sil v zahraničních operacích s humanitárním rozměrem představuje důležitou součást jejich činnosti a odráží tak závazek země přispívat k mezinárodnímu úsilí o zmírnění lidského utrpení a podporu stability v krizových oblastech. Tyto operace nejen pomáhají lidem v nouzi, ale také posilují pozitivní obraz České republiky ve světě a prohlubují spolupráci s partnerskými zeměmi a mezinárodními organizacemi.

Téma zahraničních operací s humanitárním rozměrem je vysoce aktuální vzhledem k přetrvávajícím konfliktům, přírodním katastrofám a dalším krizovým situacím, které vyžadují mezinárodní humanitární pomoc. Čeští vojáci se v posledních letech zapojili do řady misí, kde poskytovali pomoc místnímu obyvatelstvu, zajišťovali bezpečné prostředí pro distribuci humanitární pomoci a podporovali obnovu a rozvoj postižených oblastí. Zkušenosti a poznatky českých vojáků z těchto operací jsou cenným zdrojem informací pro zlepšování přípravy, plánování a realizace budoucích misí.

Hlavním cílem diplomové práce je identifikovat přednosti a nedostatky účasti Armády ČR na humanitárních misích. K dosažení tohoto cíle je využita kombinace kvalitativních výzkumných metod, především strukturovaných rozhovorů s vojáky, kteří mají přímé zkušenosti z těchto misí, a SWOT analýzy, která umožňuje komplexní zhodnocení různých aspektů účasti AČR v humanitárních operacích.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se věnuje základním pojmům a konceptům souvisejícím s tématem práce. V první kapitole je definována humanitární pomoc, její zásady, formy a fáze poskytování pomoci v souvislosti s různými druhy katastrof. Druhá kapitola se zabývá právním rámcem poskytování humanitární pomoci ozbrojenými silami. Třetí kapitola se zaměřuje na ozbrojené síly a jejich roli v humanitárních operacích. Čtvrtá kapitola popisuje typy operací Armády České republiky, včetně bojových a nebojových misí, se zvláštním důrazem na mírové nasazení a operace na podporu míru.

Praktická část práce prezentuje výsledky vlastního výzkumu autorky. Šestá kapitola přináší přehled poskytování humanitární pomoci do zahraničí ze strany AČR. Následuje interpretace výsledků rozhovorů s českými vojáky, kteří se zúčastnili zahraničních operací. Tato část odhaluje jejich konkrétní zkušenosti, úkoly a výzvy, kterým čelili. Dále je provedena SWOT analýza, která identifikuje silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby spojené s účastí AČR v zahraničních operacích s humanitárním rozměrem. Na základě

syntézy poznatků z rozhovorů a SWOT analýzy jsou v závěru praktické části formulována doporučení pro zlepšení praxe AČR v této oblasti.

CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY

V této diplomové práci bylo využito několik výzkumných metod s cílem zhodnotit zkušenosti a poznatky českých vojáků, kteří se zúčastnili zahraničních operací s humanitárním rozměrem. Autorka zvolila kvalitativní přístup, který umožňuje hloubkové zkoumání dané problematiky a poskytuje prostor pro detailní popis a interpretaci získaných dat.

Hlavním cílem diplomové práce je identifikovat přednosti a nedostatky účasti Armády ČR na humanitárních misích. Dílčí cíle práce jsou:

- Popsat historii a charakteristiku zahraničních operací AČR s humanitárním rozměrem.
- Zjistit, jaké konkrétní úkoly a aktivity čeští vojáci v rámci těchto operací vykonávali.
- Identifikovat silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby spojené s účastí AČR v zahraničních operacích s humanitárním rozměrem.
- Formulovat doporučení pro zlepšení praxe AČR v této oblasti.

Výzkumné otázky, na které se práce snaží odpovědět, jsou:

1. Jaké jsou zkušenosti a poznatky českých vojáků ze zahraničních operací AČR s humanitárním rozměrem?
2. S jakými problémy a výzvami se vojáci při poskytování humanitární pomoci setkávali?
3. Jaké jsou silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby spojené s účastí AČR v těchto operacích?
4. Jak lze zlepšit praxi AČR v zahraničních operacích s humanitárním rozměrem?

Tyto otázky jsou zodpovězeny v závěru práce. Jednou z metod sběru dat byly strukturované rozhovory s vojáky, kteří se zúčastnili zahraničních misí s humanitárním rozměrem. Autorka záměrně vybrala respondenty s různými zkušenostmi z odlišných operací, aby získala pestrou škálu pohledů a poznatků. Rozhovory byly vedeny podle předem připraveného scénáře, který obsahoval základní okruhy témat a otázek. Zároveň však byl ponechán prostor pro volné vyjádření respondentů a doplňující dotazy. Rozhovory byly se souhlasem účastníků nahrávány a následně doslovně přepsány pro účely analýzy.

Získaná data z rozhovorů byla podrobena tematické analýze. Autorka opakovaně pročítala přepisy rozhovorů a identifikovala klíčová témata a kategorie, které se v odpovědích respondentů objevovaly. Tyto kategorie zahrnovaly například definici a charakter operací, hlavní úkoly v rámci mise, poskytnutou humanitární pomoc, spolupráci s místními obyvateli a institucemi, přípravu a výcvik před misí, seznámení s mezinárodním humanitárním právem, problémy komplikující poskytování humanitární pomoci a další podněty ke zlepšení přípravy. Jednotlivé výroky respondentů byly kódovány a přiřazeny k příslušným kategoriím. Následně autorka provedla interpretaci získaných dat a hledala souvislosti a rozdíly mezi výpověďmi jednotlivých respondentů.

Další použitou metodou byla SWOT analýza, která umožnila komplexní zhodnocení silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb spojených s účastí AČR v zahraničních operacích s humanitárním rozměrem. Autorka vycházela nejen z poznatků získaných z rozhovorů, ale také z odborné literatury a dokumentů vztahujících se k dané problematice. Silné a slabé stránky se zaměřovaly na interní faktory v rámci AČR, zatímco příležitosti a hrozby reflektovaly externí vlivy a podmínky. Identifikované faktory byly přehledně uspořádány do tabulky a následně podrobně popsány a interpretovány. Na základě syntézy poznatků z rozhovorů a SWOT analýzy autorka formulovala konkrétní doporučení pro zlepšení praxe AČR v zahraničních operacích s humanitárním rozměrem. Tato doporučení se opírala o zjištěné nedostatky a identifikované příležitosti a směřovala k posílení efektivity a udržitelnosti poskytované pomoci.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HUMANITÁRNÍ POMOC

Humanitární pomoc spočívá především v poskytování materiální, logistické či jiné pomoci lidem zasažených katastrofami, ať už jsou způsobeny lidskou činností či přírodními událostmi. Častou příčinou humanitární potřeby jsou ozbrojené konflikty, dále např. zemětřesení, hurikány, tsunami nebo extrémní sucha. Hlavním cílem humanitární pomoci je zamezit ztrátám na životech, zmírnit lidské utrpení a zachovat lidskou důstojnost.

Mezi osoby, které humanitární pomoc potřebují, patří:

- skupiny obyvatelstva ohrožené podvýživou a hladomorem,
- vnitřně vysídlené osoby¹ a uprchlíci,
- oběti ozbrojených konfliktů a jiných forem fyzického nebo psychického násilí,
- lidé, jejichž obydlí bylo zničeno nebo byli připraveni o obživu (European Council: Council of the European Union, 2024).

V České republice vymezuje humanitární pomoc Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí jako „*souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je zamezit ztrátám na životech a újmě na zdraví, zmírnit utrpení a obnovit základní životní podmínky lidí po vzniku mimořádných událostí, jakož i zmírňovat dlouhodobé trvající následky mimořádných událostí a předcházet jejich vzniku a negativním následkům*“ (Zákon č. 151/2010 Sb.).

Uvedená definice se opírá o uznávaná mezinárodní vymezení humanitární pomoci. Z těchto stanovisek vyplývá, že humanitární pomoc zahrnuje nejen reakce na nepředvídatelné přírodní nebo antropogenní katastrofy, ale také poskytnutí pomoci v dlouhodobých humanitárních krizích i při prevenci katastrof.

K humanitární pomoci se často vážou tyto klíčové pojmy:

- **Humanitární potřeba** – jedná se o základní potřeby jedinců ohrožených humanitární krizí ve vztahu k ochraně jejich života, zdraví, bezpečnosti a základního živobytí (Princová, 2012).

¹ Vnitřně vysídlená osoba (angl. zkratka IDPs = Internally Displaced Persons) – je osoba, která byla nucena uprchnout ze svého domova. Na rozdíl od uprchlíků tyto lidé nevyhledávají ochranu za hranicemi, ale v jiné části své vlastní země. (Handbook for the protection of internally displaced persons, © 2001-2024)

- **Humanitární krize nebo „humanitární katastrofa“** – je událost nebo série událostí větších rozměrů, ať už přírodní povahy nebo způsobená člověkem, která ohrožuje životy, zdraví a bezpečnost osob (Princová, 2012).
- **Prevence katastrof** – je součástí humanitární pomoci a lze ji chápat jako posilování kapacit a snižování zranitelnosti místních komunit² (Princová, 2012).
- **Mimořádná událost** – je definována jako „škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací“ (Zákon č. 239/2000 Sb.).
- **Mezinárodní humanitární právo** (tzv. válečné právo, právo ozbrojeného konfliktu) – jedná se o souhrn mezinárodního práva a obyčejových norem, které v době ozbrojeného konfliktu chrání osoby, které se přímo či nepřímo účastní nepřátelských aktivit, a reguluje prostředky a způsoby používané při vedení války. Tedy chrání nejen komatanty³, válečné zajatce, nemocné, zraněné a trosečníky, ale také všechny civilní osoby a veškerý majetek, který jim patří či který užívají (Ditrichová, Jukl, 2017).

1.1 Zásady poskytování humanitární pomoci

Poskytování humanitární pomoci by se mělo vždy řídit mezinárodními humanitárními principy, které jsou definovány v Deklaraci dobrého humanitárního dárcovství (Good Humanitarian Donorship – GHD). Deklarace zásad a dobrého humanitárního dárcovství byla schválena dne 17. června 2003 ve Stockholmu. Česká republika se k této Deklaraci připojila v roce 2006 (Good humanitarian donorship, © 2023).

Humanitární pomoc je poskytována na základě těchto klíčových principů:

- **Lidskost** – zásadním cílem humanitární pomoci je zachraňovat lidské životy, chránit zdraví a snižovat utrpení lidí.

² V anglicky mluvících zemích se tyto aktivity označují jako Disaster Risk Reduction. Mezi ně patří například zlepšení monitorování rizik, vylepšení systémů časného varování před katastrofami, snižování podstatných rizikových faktorů nebo zvýšení připravenosti na případnou budoucí katastrofu. (Princová, 2012)

³ Kombatant je osoba oprávněna účastnit se nepřátelských bojů. Status kombatanta upravuje III. Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci z 12. srpna roku 1949.

- **Neutralita** – v ozbrojených či jiných konfliktech se ti, kteří poskytují humanitární pomoc, nepřiklání na žádnou ze stran konfliktu.
- **Nestrannost** – humanitární pomoc je poskytována výhradně na základě potřeb bez ohledu na národnost, rasu, pohlaví, náboženství nebo politický názor.
- **Nezávislost** – poskytování humanitární pomoci je nezávislé na politických, ekonomických či vojenských cílech v dané oblasti (Good humanitarian donorship, © 2023a).

1.2 Formy poskytování humanitární pomoci

Podle humanitární charty mají všichni lidé zasažení přírodní katastrofou nebo ozbrojeným konfliktem právo na ochranu a pomoc. Důstojné zacházení s každým jednotlivcem a snaha zajistit adekvátní podmínky pro důstojný život vyplývají z principů této charty (Sphere, 2018).

Mezi základní formy poskytování zahraniční humanitární pomoci patří:

- **Materiální pomoc** – je poskytována v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí České republiky (dále jen MZV ČR) a Ministerstvem vnitra (dále jen MV) s Hasičským záchranným sborem České republiky a jedná se především o hmotný majetek ve formě daru (např. potraviny, léky, stany, materiál na dočasné přístřeší apod.);
- **Finanční pomoc** – o poskytnutí finanční pomoci do zahraničí spolurozhoduje MZV ČR a MV – Generálního ředitelství HZS ČR a jedná se zejména o dotace, příspěvky a dary;
- **Záchrannářská pomoc** – v rámci poskytování humanitární pomoci do zahraničí jsou připraveny speciální typy odřadů disponujících potřebným vybavením do dané oblasti (např. povodňový odřad, požární odřad) (Hasičský záchranný sbor České republiky, © 2024).

Pro vyslání určité záchranné jednotky se stát rozhoduje podle vzdálenosti a místa určení takto:

- a) pro vzdálenost, která není více jak 1000 km, se vysílá záchranná jednotka pozemní cestou,
- b) pro vzdálenost mezi 1000 km a 2500 km se využívá letecké přeprava,

- c) pro sousední státy se na základě bilaterálních smluv vysílají pouze záchranné jednotky pozemní cestou (Hasičský záchranný sbor České republiky, © 2024a).

O tom, která forma pomoci bude poskytnuta, rozhoduje několik faktorů – především potřeby zasaženého území, charakter události, její rozsah, nebo kde se zasažená oblast nachází.

V rámci humanitární pomoci pak dochází k realizaci následujících činností – poskytování potravinové pomoci, vody, zdravotní péče, hygienického zázemí, zajištění přístřeší, psychosociální pomoci a dalších způsobů pomoci jež jsou zaměřeny na poskytnutí podpory postiženým osobám a za účelem usnadnění jejich návratu k běžnému životu a obživě (Good humanitarian donorship, © 2023a).

1.3 Druhy katastrof a fáze pomoci

Druhy humanitárních krizí:

Přírodní či antropogenní katastrofa – jedná se o náhlou krizovou situaci, která postihuje geograficky omezené území (městskou aglomeraci, část země nebo části několika zemí) a zanechává po sobě oběti na životech, zraněné, nezvěstné či jinak trpící osoby a značné materiální škody.

V tomto druhu krize je důležité rozlišení jednotlivých fází pomoci:

▪ **1. fáze – okamžitá pomoc**

Probíhá v co nejkratším časovém úseku od vzniku katastrofy (první dny až týdny). Hlavním cílem je záchrana životů (zdravotníci, zdrav. materiál) a vytvoření podmínek pro přežití osob zasažených touto katastrofou (zajištění potravin, vody, nouzová přístřeší, nouzová sanitace apod.).

▪ **2. fáze – časná rehabilitace:**

Fáze časná rehabilitace probíhá od druhého týdne od zahájení reakce na katastrofu až po 3. měsíc. Je zaměřena především na poskytování péče lidem, kteří v důsledku humanitární krize musely opustit svá obydlí (zajištění potravin, vody, náhradní přístřeší, zdravotní a psycho-sociální péče) a snahu o rychlou obnovu kritické infrastruktury (dodávky potravin, vody, elektřiny, pohonných hmot, fungování zdravotnických zařízení, doprava).

- **3. fáze – fáze obnovy:**

V kontextu humanitární pomoci k fázi obnovy dochází do dvou let od katastrofy. Tato fáze vede k celkové obnově obydlí, veřejných institucí, kritické infrastruktury a revitalizaci zasažené oblasti (Tuček, 2020).

Humanitární krize v důsledku válečného konfliktu – s válečnými konflikty souvisí rozsáhlé přesuny obyvatel (vnitřně vysídlené osoby, uprchlíci). V porovnání s přírodními katastrofami se zvyšuje důležitost humanitární ochrany civilního obyvatelstva a prosazování mezinárodního humanitárního práva, stejně jako uplatňování principů humanitární pomoci, a to zejména nezávislosti a nestrannosti (Ministerstvo zahraničních věcí, 2012).

Komplexní, dlouhodobá humanitární krize – většinou se jedná o kombinaci politicko-bezpečnostní nestability, chudoby, překotného demografického vývoje a negativních klimatických vlivů (týká se především zemí subsaharské Afriky). Hlavní prioritou je poskytnutí potravinové pomoci, zajištění vody, obnova základního živobytí, poskytnutí základní zdravotní péče a zajištění humanitární ochrany (především ve vztahu k uprchlíkům a IDPs) (Ministerstvo zahraničních věcí, 2012).

Na humanitární pomoc pak často navazuje rozvojová spolupráce, která má dlouhodobější charakter a zaměřuje se na pomoc lidem v jejich úsilí vymanit se z chudoby a nerovnosti, v jejich rozvoji a dále také pomáhá předcházet budoucím krizím a zmírňovat jejich negativní dopady (Člověk v tísni, [2024]).

2 PRÁVNÍ RÁMEC POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI OZBROJENÝMI SILAMI

Je důležité, aby ozbrojené síly při poskytování humanitární pomoci dodržovaly platné právní předpisy a mezinárodní dohody, respektovaly lidská práva a chránily civilní obyvatelstvo.

Mezi relevantní právní předpisy patří zejména:

- **Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky**

V souladu s tímto zákonem je ozbrojeným silám České republiky (dále jen ozbrojené síly) umožněno podílet se na činnostech ve prospěch míru a bezpečnosti, zejména účasti na operacích na podporu a udržení míru a při záchranných a humanitárních akcích. Dále tento zákon stanovuje využití Armády České republiky (dále jen AČR) k plnění humanitárních úkolů civilní obrany.⁴ Je zde rovněž určeno, že „ozbrojené síly jsou oprávněny užívat na vojenském materiálu určeném k humanitárním účelům mezinárodně platné rozeznávací znaky⁵ pro vojenskou zdravotnickou službu, vojenský duchovní personál a civilní obranu.“ AČR také může zabezpečovat leteckou dopravu nebo přepravu poskytované humanitární pomoci a osob zapojených do jejího poskytování, stejně jako osob cizího státu z důvodů zdravotních, humanitárních nebo sociálních (Zákon č. 219/1999Sb.).

- **Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání**

Zákon o vojácích ve svém § 48 odst.1 stanovuje, že je voják povinen při výkonu služby dodržovat právní předpisy, mezinárodní právo válečné a humanitární a mezinárodní smlouvy (Zákon č. 221/1999 Sb.).

- **Zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí**

- **Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad**

⁴ Plnění čl. č. 61 Dodatkového protokolu I. k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949, o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů.

⁵ Mezinárodně platným rozeznávacím znakem vojenské zdravotnické služby a vojenského duchovního personálu je červený kříž na bílém poli, znakem civilní obrany je modrý rovnoramenný trojúhelník na oranžovém pozadí.

výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva

- **Ženevské úmluvy na ochranu obětí válek**

Ženevské úmluvy tvoří základ mezinárodního humanitárního práva, které stanovují pravidla ochrany osob během ozbrojených konfliktů boje se neúčastníci (civilistů, zdravotníků) a z bojů vyřazených (váleční zajatci, ranění). Jedná se o čtyři dohody, které se zabývají ochranou válečných obětí a byly přijaty v roce 1949 v Ženevě.

Jsou to:

- I. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli,
- II. Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři,
- III. Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci,
- IV. Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války.

První tři úmluvy řeší pomoc pro příslušníky ozbrojených sil, čtvrtá úmluva se pak zabývá ochranou civilistů. V roce 1977 a 2005 byly k těmto úmluvám přijaty tři dodatkové protokoly⁶, které upravují způsoby a prostředky vedení války (tzv. haagské právo). Mezi smluvní strany Ženevských úmluv patří všechny suverénní státy světa⁷ (Jukl, 2020).

K vnitrostátnímu provádění závazků spojených s mezinárodním humanitárním právem vznikla dne 10. října 2011 **Národní skupina pro implementaci mezinárodního humanitárního práva**, která je stálým koordinačním a poradním orgánem pro zúčastněné subjekty v otázkách týkajících se problematiky mezinárodního humanitárního práva. Národní skupině předsedá Ministerstvo zahraničních věcí, kterého může zastupovat zástupce Ministerstva obrany nebo Českého červeného kříže (Jukl, 2006).

Znalost mezinárodního práva a schopnost jeho aplikace jsou nezbytné pro jeho dodržování. Jednou z povinností státu, jakožto smluvní stranou Ženevských úmluv o ochraně obětí

⁶ Konkrétně se jedná o Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. 8. 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů, dále o Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. 8. 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter a Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. 8. 1949 o přijetí dalšího rozeznávacího znaku.

⁷ Ženevské úmluvy jsou součástí právního řádu České republiky a na základě článku 10 Ústavy České republiky mají přednost před českými zákony.

ozbrojených konfliktů a dalších smluv v oblasti mezinárodního humanitárního práva, je šířit znalosti těchto smluv již v době míru, aby se s nimi seznámily jak ozbrojené síly, tak i civilní obyvatelstvo (Ditrichová, Jukl, 2017). Český Červený kříž (i ve spolupráci s AČR) pořádá každoročně kurzy a školení zaměřené na mezinárodní humanitární právo. Jejich uskutečněním tak dochází k naplnění závazku České republiky zahrnout toto téma do výukových programů.

Mezi další významné dokumenty, které pojednávají o problematice humanitární pomoci spojené s AČR patří:

- **Bezpečnostní strategie České republiky**

Reakce na globální hrozby vyžaduje komplexní a efektivní rozvoj národních nástrojů humanitární pomoci, včetně koncepce tvorby, udržování a využití zásob pro humanitární pomoc. Ozbrojené síly budou i nadále aktivně zapojeny do činností ve prospěch míru a bezpečnosti. To zahrnuje zejména účast na operacích na podporu a udržení míru, na humanitárních akcích a též v rámci mezinárodní spolupráce při výstavbě obranných schopností partnerských zemí (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2023).

- **Obranná strategie České republiky**

Podle ní příslušníci ozbrojených sil mohou být nasazeni do vojenských operací mimo území ČR vedených NATO, EU, OSN či ad hoc koalicemi v rámci plnění úkolů za účelem zvládnutí následků bezpečnostní krize, stabilizace konfliktních oblastí, potlačování terorismu a realizace humanitárních akcí (Ministerstvo obrany České republiky, 2023a).

- **Bílá kniha o obraně**

Popisuje možnosti rozsáhlého zapojení a nasazení ozbrojených sil při záchranných a humanitárních operacích, jak v rámci naší země, tak v zahraničí, i mimo článek 5 Severoatlantické smlouvy⁸ (Ministerstvo obrany České republiky, 2011).

⁸ Podle článku 5 Severoatlantické smlouvy je ozbrojený útok namířený proti jakémukoli členskému státu NATO chápán jako útok proti všem členským státům NATO. Operace mimo rámec článku 5 Severoatlantické smlouvy, tedy operace zaměřené na řešení krizových situací, zahrnují politická, vojenská a civilní opatření a jsou iniciovány a prováděny v souladu se zásadami mezinárodního práva. Jejich cílem je předcházet nebo ukončovat konflikty a řešit krizové situace tak, aby byly dosaženy mezinárodně dohodnuté cíle. Tyto operace jsou obvykle dlouhodobé a prováděny na základě mandátu Rady bezpečnosti OSN.

3 OZBROJENÉ SÍLY

Ozbrojené síly jsou síly, které Česká republika vytváří k zajištění své bezpečnosti. Jejich hlavním úkolem je připravovat se k obraně ČR a bránit ji proti vnějšímu napadení. Kromě toho plní ozbrojené síly také úkoly vyplývající z mezinárodních smluvních závazků ČR týkajících se společné obrany proti vnějšímu napadení. Dále se podílejí na činnostech mezinárodních organizací na podporu míru účastí na mírových operacích a humanitárních akcích. Vrchním velitelem ozbrojených sil je prezident republiky (Zákon č. 219/1999 Sb.).

Podle zákona o ozbrojených silách se ozbrojené síly ČR se člení na:

- Vojenskou kancelář prezidenta republiky;
- Hradní stráž;
- Armádu České republiky.

Vojenská kancelář prezidenta republiky

Vojenská kancelář prezidenta republiky je zvláštním útvarům ozbrojených sil. Jejím hlavním posláním je zejména plnění úkolů souvisejících s výkonem prezidenta jako vrchního velitele ozbrojených sil a s řízením Hradní stráže. V jejím čele pak stojí náčelník, který je přímo podřízen prezidentovi (Zákon č. 219/1999 Sb.).

Hradní stráž

Hradní stráž patří ke specifickým útvarům ozbrojených sil přímo podřízeným náčelníkovi Vojenské kanceláře prezidenta republiky. Působnost Hradní stráže je definována v ustanovení § 28 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, které stanoví, že Hradní stráž:

„a) provádí vnější ostrahu areálu Pražského hradu, zabezpečuje jeho obranu a provádí vnější ostrahu a obranu objektů, které jsou dočasným sídlem prezidenta republiky a jeho hostů,

b) organizuje a zajišťuje vojenské pocty, zejména při oficiálních návštěvách představitelů jiných států a při přijetí vedoucích zastupitelských misí u prezidenta republiky“ (Zákon č. 219/1999Sb.).

Armáda České republiky

Armáda České republiky (dále jen armáda nebo AČR) představuje hlavní složku ozbrojených sil. Armádu lze kromě jejích hlavních úkolů, kterými jsou, jak již bylo zmíněno, obrana ČR proti vnějšímu napadení a spolupráce na základě mezinárodních smluv, zejména v rámci NATO a vojenských struktur EU, dále použít:

- ke střežení objektů důležitých pro obranu státu,
- k plnění úkolů Policie České republiky (a to na nezbytně nutnou dobu, pokud prostředky Policie České republiky nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti),
- k provádění záchranných prací při pohromách nebo při jiných mimořádných událostech ohrožujících lidské životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí,
- k likvidaci následků pohromy,
- k odstranění jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky,
- k zajištění různé druhy dopravy včetně leteckých služeb, k letecké dopravě ústavních činitelů, letecké zdravotnické dopravě, k dopravě pro vlastní potřeby a k zabezpečení dopravy na základě rozhodnutí vlády,
- k zabezpečení na kulturních, vzdělávacích, sportovních a společenských událostí,
- k plnění humanitárních úkolů civilní obrany (Zákon č. 219/199Sb.).

Armáda je tvořena svazky a útvary dělících se na několik druhů sil – pozemní, vzdušné, speciální, kybernetické a teritoriální. Pro účely této práce poslouží pouze nástin tohoto uspořádání.

Pozemní síly jsou pilířem struktury AČR tvořené přibližně 13 tisíci vojenskými profesionály. Jejich hlavním úkolem je příprava sil a prostředků k zajištění obrany ČR a plnění mezinárodních závazků. Pozemní síly jsou strukturovány tak, aby mohly plnit hlavní úkoly a působit v celém spektru operací. Skládají se z bojových sil, sil bojové podpory a sil bojového zabezpečení. Jednotky pozemních sil jsou základem úkolových uskupení ozbrojených sil vysílaných do mezinárodních operací, zejména v rámci NATO, EU nebo OSN. Jednotky jsou připravovány jak pro plnění vojenských, tak nevojenských úkolů (Ministerstvo obrany České republiky, 2023b).

Vzdušné síly AČR zajišťují suverenitu, obranyschopnost a územní celistvost ČR a jejího vzdušného prostoru. Plní zejména úkoly spojené s obranou vzdušného prostoru státu v rámci integrovaného systému protivzdušné a protiraketové obrany NATO. V případě ohrožení je tento systém podpořen aktivací Národního posilového systému protivzdušné obrany (NaPoSy). V rámci plnění aliančních závazků NATO a EU vyčleňují jednotky a útvary vzdušných sil a prostředků pro přípravu úkolových uskupení ve prospěch mezinárodních operací (Ministerstvo obrany České republiky, 2024a).

Speciální síly AČR jsou samostatným typem ozbrojených sil určeným k provádění speciálních operací. Tyto síly jsou vojenským nástrojem, který slouží k prosazování zájmů ČR jak v mírových podmínkách, tak v krizi. Speciální síly jsou primárně určeny k plnění politicky citlivých úkolů nebo úkolů spojených s vysokou mírou rizika (Armáda České republiky, [2024]).

Kybernetické síly podporují ochranu ČR před kybernetickými, informačními a hybridními hrozbami. Tato složka AČR provádí široké spektrum operací v kybernetickém prostoru, včetně strategické komunikace (Armáda České republiky, 2024).

Od roku 2020 jsou součástí kybernetických sil také odborníci na civilně-vojenskou spolupráci (CIMIC – Civil-Military Cooperation) a psychologické operace (PSYOPS – Psychological Operations). K vytvoření jednotky CIMIC se ČR zavázala v rámci výstavbových úkolů při vstupu do NATO. V roce 2001 vzniklo Středisko CIMIC v posádce Tábor, které ale bylo o dva roky později přemístěno nejprve do Olomouce a poté do Lipníku nad Bečvou, kde se k útvaru během restrukturalizace přidružil prvek a schopnost PSYOPS a tím vzniklo 103. středisko CIMIC/PSYOPS. V roce 2013 se útvar v rámci strukturálních a dislokačních změn přestěhoval do Olomouce a došlo také ke změně názvu na 103. centrum na CIMIC/PSYOPS. Činnost příslušníků tohoto centra úzce souvisela s poskytováním humanitární pomoci a spoluprací s humanitárními organizacemi. Při reorganizaci v roce 2020 byl útvar začleněn do organizační struktury nově vzniklého Velitelství kybernetických sil a informačních operací (VeKySIO) a přejmenován na Skupinu kybernetických sil a informačních operací (SkKySIO) (Ministerstvo obrany České republiky, © 2004-2014).

CIMIC lze podle slovníku NATO definovat jako „společnou vojenskou funkci, která integruje porozumění civilním faktorům operačního prostředí a umožňuje, usnadňuje

a provádí civilně-vojenskou interakci na podporu plnění misí a vojenských strategických cílů v době míru, krize a konfliktu“ (NATO, © 2004-2023). Úkolem příslušníků CIMIC je podporovat cíle mise prostřednictvím navázání a udržování spolupráce s nevojenskými subjekty v prostoru operace zajištěním harmonizace všech činností a minimalizací negativních dopadů na vlastní operace i na nevojenské operace a civilní prostředí (NATO, 2018).

PSYOPS jsou definovány jako *„plánované činnosti využívající metody komunikace a dalších prostředků zaměřených na vybrané cílové skupiny za účelem ovlivnění jejich vnímání, postojů a chování majících vliv na dosažení politických a vojenských cílů“* (NATO, © 2004-2023).

Teritoriální síly AČR v rámci své působnosti zajišťují ochranu a obranu území ČR. Disponují schopnostmi k plnění úkolů při zajišťování obrany proti vnějšímu napadení a také při zajištění vnitřní bezpečnosti (Ministerstvo obrany České republiky, © 2004-2023).

Důležité je také zmínit **Generální štáb Armády České republiky**, který je součástí Ministerstva obrany České republiky a zabezpečuje velení armádě. Jedná se o klíčový orgán v rámci ozbrojených sil, jež hraje důležitou roli v zajištění efektivního fungování a operační schopnosti armády. Generálnímu štábu AČR jsou podřízeny prvky, které zajišťují výkon státní správy, logistiku, vojenské zdravotnictví, komunikační a informační systémy a výcvik pro potřeby rezortu ministerstva obrany. V jeho čele je náčelník Generálního štábu AČR, který je podřízen ministrovi obrany.

Velitelství pro operace je samostatným operačním velitelstvím v přímé podřízenosti náčelníka Generálního štábu AČR. Hlavní odpovědností je plánování, nasazení, řízení a zabezpečení sil a prostředků ozbrojených sil v operacích. Velitelství pro operace je zodpovědné za výběr, přípravu a vyslání vojáků do pozorovatelských a jiných mírových operací, zejména těch pod záštitou OSN (Ministerstvo obrany České republiky, 2023c).

Vojenské zdravotnictví je v organizaci armády podřízeno náčelníkovi Generálního štábu AČR a funguje jako samostatný útvar. Jeho činnost zahrnuje poskytování primární zdravotní péče, ochranu veřejného zdraví a veterinární péči v souladu s právními předpisy ČR. Zároveň má klíčovou roli v poskytování polního zdravotnického zabezpečení. V součinnosti s ostatními složkami armády spolupracuje na zabezpečení leteckých zdravotnických odsunů a poskytuje leteckou záchrannou službu v rámci IZS ČR. Vojenské

zdravotnictví nasazuje své zdravotnické jednotky ve prospěch úkolových uskupení (Ministerstvo obrany České republiky, 2024j).

Vysílání ozbrojených sil

Problematika vysílání ozbrojených sil je upravena v článku 43 Ústavy České republiky, především v jeho 3., 4. a 5. odstavci:

3) Parlament vyslovuje souhlas

- a) s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky,*
 - b) s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky,*
- nejsou-li taková rozhodnutí vyhrazena vládě.**

(4) Vláda rozhoduje o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky, a to nejdéle na dobu 60 dnů, jde-li o

- a) plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení,*
- b) účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, již je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu,*
- c) účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích.*

(5) Vláda dále rozhoduje

- a) o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území České republiky nebo o jejich přeletu nad územím České republiky,*
- b) o účasti ozbrojených sil České republiky na vojenských cvičeních mimo území České republiky a o účasti ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území České republiky.*

(6) O rozhodnutích podle odstavců 4 a 5 informuje vláda neprodleně obě komory Parlamentu. Parlament může rozhodnutí vlády zrušit; ke zrušení rozhodnutí vlády

postačuje nesouhlasné usnesení jedné z komor přijaté nadpoloviční většinou všech členů komory⁹ (Zákon č. 1/1993 Sb.).

Ústava specifikuje, že souhlas parlamentu je nezbytný pro vyslání ozbrojených sil mimo území ČR ve všech případech, kdy není rozhodnutí o konkrétním vyslání vyhrazeno vládě. Vláda může rozhodnout o vyslání za podmínek uvedených v odstavcích 4 a 5, a to nejdéle na dobu 60 dnů.

⁹ Pro kompletnost a srozumitelnost a jsou v člancích také zahrnuta ustanovení, která se sice nevztahují přímo k vyslání ozbrojených sil, ale jsou s touto problematikou příbuzná. Patří sem například ustanovení o pobytu ozbrojených sil na území České republiky nebo o průjezdu a přeletu nad územím České republiky.

4 OPERACE ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Operace armády lze rozdělit do dvou skupin na bojové a nebojové operace.

4.1 Bojové operace

Bojové operace představují základní způsob koncentrovaného a koordinovaného využití vojenské síly a prostředků v určeném prostoru a čase. Takový typ vojenských operací vede AČR na základě rozhodnutí orgánů policko-strategické úrovně řízení státu. Síly AČR působí především jako součást mnohonárodních uskupení v mnohonárodních společných operacích pod vedením NATO, EU, OSN nebo ad hoc vytvořených koalic. Podle převažujícího charakteru činnosti se bojové operace dělí na útočné a obranné (Ministerstvo obrany České republiky, 2010).

4.2 Nebojové operace

Nebojové operace představují vojenské operace, ve kterých jsou síly a prostředky armády využívány bez plánovaného použití zbraní a munice¹⁰ (Krásný, 2004). Nebojové operace zahrnují zejména stabilizační a mírové operace. Cílem těchto operací je posílení mírových vztahů, odstrašení potencionálních účastníků případného konfliktu a příprava na jeho případné řešení. Úlohou AČR může být vojenské mírové nasazení nebo nasazení do operace na podporu míru s cílem omezit konflikt mezi zneprátelenými stranami, zabránit rozšíření násilí, potlačit již vypuklé násilí, zmírnit napětí mezi soupeřícími účastníky konfliktu a prosadit návrat k mírové spolupráci (Ministerstvo obrany České republiky, 2010). Nebojové operace mohou být prováděny i v kombinaci s bojovými operacemi (Hřebíček, 2003).

4.2.1 Vojenské mírové nasazení

Vojenské mírové nasazení (Peacetime Military Engagement – PME) má za cíl posílit mírové vztahy a zároveň odstrašit potencionální účastníky možného budoucího konfliktu a připravit se na jeho případné řešení. Zahrnuje veškeré vojenské aktivity zaměřené na vytvoření bezpečného prostředí v době míru, které provádí jednotlivé státy nebo mnohonárodní uskupení. PME zahrnuje programy a cvičení, které členské státy a aliance realizují k posílení vzájemného porozumění s jinými zeměmi a zefektivnění

¹⁰ Zbraně a munice mohou být použity pouze výjimečně a to při sebeobraně vojáků, kteří byli napadeni během plnění svých úkolů.

spolupráce se smluvními nebo potencionálními partnery koalice. Činnosti v rámci PME jsou určeny k zajištění stability. Jejich účinnost se měří podle míry reformy v oblasti bezpečnostního sektoru a vojenského zabezpečení v rámci rekonstrukce a poskytování humanitární pomoci (Čep et al., 2011).

4.2.2 Operace na podporu míru

Operace na podporu míru¹¹ (Peace Support Effort) jsou obvykle prováděny na základě pověření a koordinace OSN. Úkolem AČR v rámci těchto operací může být úsilí o vytvoření bezpečného prostředí v krizových oblastech a případné poskytnutí pomoci, která umožní domácím vládním institucím řešit základní příčiny konfliktu. Úspěch mírových operací z velké části závisí na podpoře místního obyvatelstva, spolupráci mezinárodního společenství se stranami zúčastněnými v konfliktu a je ovlivněn globálním veřejným míněním. Požadovaný cíl operace je obvykle stanoven ve smlouvě s podporovanou zemí (Ministerstvo obrany České republiky, 2010). AČR se při vedení mírových operací řídí alianční doktrínou AJP-3.24 - *ALLIED JOINT DOCTRINE FOR THE MILITARY CONTRIBUTION TO PEACE SUPPORT*.

4.2.2.1 Stabilizační operace

Stabilizační operace jsou operace, během nichž se vojenská síla využívá k uklidnění situace, prosazení míru, ovlivnění praktického prostředí, usnadnění diplomacie, podpořené dalšího vyjednávání, potlačení ilegálních aktivit a dalších podobných cílů. Mohou zahrnovat akce reagující na aktuální vývoj situace i donucovací opatření. Obvykle jsou tyto operace odezvou mezinárodního společenství na hrozící nebo již existující konflikty (Hřebíček, 2003).

V rámci stabilizačních operací plní AČR zejména tyto úkoly:

- Předcházení konfliktům (Conflict prevention)

Slovník termínů a definic NATO AAP-06 definuje předcházení konfliktů jako „úsilí na podporu míru s cílem identifikovat a monitorovat potencionální příčiny konfliktu a přijmout včasná opatření k předejití vzniku, stupňování nebo obnovení násilností“ (NATO, © 2004-2023). Opatření obvykle tvoří včasná výstraha, průzkum, preventivní

¹¹ Nazývány též jako „mírové operace“.

rozvinutí sil, dialog, spolupráce, aktivity směřující k udržení míru (včetně dohod o odzbrojení) a sociálně-kulturní aktivity (Ministerstvo obrany České republiky, 2010).

- Vytváření míru (Peacemaking)

Vytváření míru je operace, která je vedena po vzniku konfliktu s cílem dosáhnout příměří nebo mírového urovnání, za použití především diplomatických aktivit. V případě potřeby mohou být tyto aktivity podpořeny přímým nebo nepřímým použitím vojenských prostředků (Ministerstvo obrany České republiky, 2010). Důležité je zejména navázání kontaktu armád mezi sebou, účast na společných vojenských cvičeních, poskytování celkové bezpečnostní podpory a obnova občansko-právních aktivit. Současně je klíčová také rekonstrukce infrastruktury, podpora škol a nemocnic včetně zaškolování personálu, šíření všeobecné informovanosti a využívání sdělovacích prostředků (Krásný, 2004).

- Budování míru (Peacebulding)

Operace na budování míru si kladou za cíl řešit základní příčiny konfliktu a dlouhodobě zabezpečit potřeby obyvatelstva. Tyto operace jsou obvykle prováděny civilními organizacemi, které jsou v případě potřeby podporovány vojenskou silou ve formě civilně-vojenské spolupráce, tedy CIMIC. Cílem je udržení míru a suverenity státu pomocí jeho vlastních sil i po odchodu mírových jednotek. Při budování míru plní AČR činnosti zaměřené na ochranu výstavby infrastruktury, podporu demokracie, kontrolu dodržování lidských práv, zajištění ochrany škol, nemocnic, úřadů a další aktivity směřující ke zlepšení bezpečnostní situace a obnově běžných životních podmínek (Ministerstvo obrany České republiky, 2010).

- Udržování míru (Peacekeeping)

Operace na udržování míru jsou uskutečňovány v souladu s kapitolou VI Charty OSN¹² s cílem monitorovat, dohlížet a poskytovat asistenci při realizaci mírových dohod při řešení konfliktů mezi státy nebo v rámci státu. Příslušníci mírových sil, kterým se neformálně říká tzv. modré barety nebo modré přilby¹³, v těchto operacích obvykle plní následující úkoly – monitorují a dohlíží dodržování mírových smluv, provádí dohled nad odzbrojením

¹² Charta OSN Kapitola VI – Pokojné řešení sporů

¹³ Příslušníky mírových sil poskytují členské národy OSN ze svých vlastních armád, vojáci tedy nosí svoje vlastní uniformy. Právě proto mají modré přilby nebo barety zásadní význam – aby bylo na první pohled zřejmé, že se jedná o člena mírových sil.

a demobilizací zneprátených stran, zajišťují bezpečné prostředí pro činnost mezinárodních a nevládních organizací, vyšetřují porušení příměří, mírových smluv a dohod o zastavení palby, asistují při výměně území, využívají vyjednávacích technik a nevojenského řešení sporů a separují zneprátené strany (Zůna, Kosecová, 2014). Operace na udržení míru probíhají za souhlasu zúčastněných stran konfliktu. Účelem těchto operací je zabránit opakování konfliktu, zmírnovat humanitární krize a pomáhat rozvíjet státní autoritu (NATO, 2018).

- Prosazování míru (Peace enforcement)

Prosazování míru je definováno jako „úsilí na podporu míru zaměřené na ukončení nepřátelství použitím řady donucovacích prostředků, včetně použití vojenské síly“ (NATO, © 2004-2023). Tento typ operace obvykle zahrnuje agresivní útočné činnosti a aktivity, jejichž charakter je blízký válce. Obvykle je prováděna pod mandátem Rady bezpečnosti OSN v souladu s kapitolou VII Charty OSN¹⁴, což umožňuje provést i bojové operace k dosažení požadovaných cílů. Hlavním cílem je donutit válčící strany k zahájení mírových jednání a odradit je od dalšího eskalování konfliktu. Operace na prosazení míru obvykle nevede OSN, ale je svěřen jiné bezpečnostní organizaci např. NATO (Ministerstvo obrany České republiky, 2010). Je důležité, aby po operaci na vynucení míru přešly síly na aktivity charakteristické pro upevnění (budování) míru (Krásný, 2004).

- Humanitární operace

Zapojení AČR do poskytování humanitární pomoci v rámci humanitárních operací je důležitým krokem pro ochranu civilního obyvatelstva. Při poskytování této pomoci je důležité přistupovat diferencovaně, v závislosti na tom, komu je tato pomoc poskytována, aby byla skutečně prospěšná a účinná (Kyselák, Procházka, 2013). Humanitární operace téměř vždy figurují jako nedílná součást jakékoli mírové operace, bez ohledu na charakter a rozsah poskytované humanitární pomoci (Zůna, Kosecová, 2014).

V rámci této pomoci se může AČR podílet především na následujících aktivitách:

- evakuaci,
- pátrání a záchraně,
- dekontaminaci a podobných ochranných opatřeních,

¹⁴ Charta OSN Kapitola VII – Akce při ohrožení míru, porušení míru a činech útočných

- poskytování nouzového ubytování a zásobování,
- okamžité opravy některých nezbytných veřejných zařízení,
- ochraně prostředků nezbytných k přežití,
- likvidaci rozsáhlých požárů,
- identifikaci a označení nebezpečných oblastí,
- řešení humanitárních katastrof způsobených ozbrojenými konflikty nebo kolapsem státních institucí,
- zajištění letecké přepravy zraněných a nemocných, zajištění přepravy zdravotnické, humanitární nebo jiné pomoci, poskytnutí odborníků pro záchranné práce,
- obnovu základní infrastruktury,
- odstraňování následků katastrof,
- poskytování zdravotnické humanitární pomoci.

Cílem humanitární operace je pomoc zahrnující vyjmenované činnosti a poskytnutí prostředků potřebných k bezprostřednímu zmírnění lidského utrpení (Ministerstvo obrany České republiky, 2010).

V roce 2008 Evropská unie vydala Evropský konsensus o humanitární pomoci, který zmiňuje možnost využití vojenských prostředků při poskytování humanitární pomoci. Podle tohoto prohlášení musí použití vojenských zdrojů v rámci reakce na humanitární situace respektovat obecné zásady využití prostředků vojenské ochrany při složitých mimořádných událostech. Tím je zajištěn soulad s humanitárními principy neutrality, lidskosti, nestrannosti a nezávislosti. Vojenské prostředky mohou být využity při poskytnutí humanitární pomoci především pro logistickou podporu a posílení infrastruktury. Také se zde uvádí, „*aby nedošlo k setření hranice mezi vojenskými operacemi a humanitární pomoci, je bezpodmínečně nutné používat vojenské prostředky a schopnosti pouze za velmi omezených okolností v rámci podpory humanitárních záchranných akcí jako nouzové řešení, tj. v případě, neexistuje-li jiná srovnatelná možnost s využitím civilních prostředků a kritická humanitární potřeba může být splněna pouze vojenskými prostředky, které jsou jedinečné, pokud jde o schopnost a dostupnost*“ (Rada Evropské unie, 2008).

Evropská unie zdůrazňuje, že humanitární operace, které využívají vojenské prostředky, si musí zachovat civilní povahu a charakter. To znamená, že i když vojenské prostředky budou nadále podléhat vojenskému velení, celkové řízení humanitárních operací musí zůstat v rámci obecné pravomoci a pod vedením odpovědné humanitární organizace, zejména Úřadu pro koordinaci humanitárních záležitostí (UNOCHA – United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs) a humanitárního koordinátora (Rada Evropské unie, 2008).

Evropská unie je přesvědčena, že civilně-vojenská koordinace a účinná spolupráce mezi civilními humanitárními a vojenskými subjekty v případě mimořádných humanitárních událostí jsou nezbytné pro ochranu a dodržování humanitárních zásad. (Evropský konsensus o humanitární pomoci, 2008) Nejen z toho důvodu vznikl Provinční rekonstrukční tým (Provincial Reconstruction Team – PRT), který kombinuje jak vojenské, tak civilní složky. Civilní část je zásadní pro fungování PRT. Obvykle se skládá z odborníků z různých ministerstev, vládních úřadů a rozvojových agentur, včetně nevládního sektoru. Tito odborníci identifikují potřeby místního obyvatelstva, navrhnou projekty a dohlížejí na jejich realizaci. Vojenská složka PRT bývá oproti civilní složce početnější a zajišťuje bezpečnost všech členů týmu PRT, bezpečné prostředí, dopravu a komunikaci mezi obyvatelstvem a národním velením. Klíčovým faktorem pro úspěch je spolupráce s civilní složkou, vzájemný respekt, porozumění a koordinace (Ministerstvo obrany České republiky, 2010). Každý PRT tým má své specifické složení a úkoly, které jsou přizpůsobeny potřebám a situaci v dané oblasti. Týmy jsou nasazovány v rámci mezinárodních misí nebo operací pod záštitou mezinárodních organizací.

4.3 Financování mírových misí

Z hlediska finančního zatížení rozpočtu kapitoly Ministerstva obrany České republiky a z hlediska financování, lze účast AČR v mírových operacích rozdělit do tří skupin:

- První skupinou jsou operace řízené NATO, které jsou nejčetnější. Těchto operací se účastní členské státy Aliance a země zapojené v programu Partnerství pro mír. Financování těchto aktivit je čistě na národní úrovni (Oulehlová, 2018).
- Druhou skupinou jsou mírové operace organizované a řízené OSN. Do těchto operací se zapojují členské státy OSN a jsou financovány z prostředků OSN. OSN hospodaří se

dvěma rozpočty – řádný rozpočet pokrývá činnost centrály v New Yorku a dalších odloučených pracovišť a rozpočet na mírové operace, ze kterých jsou financovány mise v konfliktních oblastech světa. Příspěvky do obou zmíněných rozpočtů jsou povinné a členské státy to do nich přispívají podle dohodnuté stupnice, která vychází ze schopností země přispívat, z výše národního důchodu a z počtu obyvatel (UNIC Praha, 2014).

- Poslední skupinou je zapojení jednotek v mírové operaci na požádání hostitelské země. Financování těchto aktivit je výhradně záležitostí hostitelského státu (Oulehlová, 2018).

4.4 Hotovostní síly Armády České republiky

V reakci na stále narůstající hrozby mezinárodního konfliktu, výskytu vzniku přírodních katastrof a regionálních ohnisek konfliktu, vybudovala NATO a EU síly rychlé reakce. Jedná se o speciální mnohonárodní vojenské jednotky, které jsou schopny rychle a flexibilně reagovat na různé bezpečnostní hrozby a krizové situace kdekoli na světě.

Síly rychlé reakce NATO zřízené v roce 2003, představují vysoce připravené a technologicky vyspělé mnohonárodní síly, které zahrnují pozemní, vzdušné, námořní síly a síly pro speciální operace. Tyto síly může Aliance rychle nasadit kdekoli, kde je to potřeba, a ty jsou během velmi krátké doby schopny vykonávat různé druhy vojenských misí, úkoly civilní ochrany nebo mírových operací. NRF fungují na principu rotace, kdy alianční země vyčleňují jednotky na období 12 měsíců (NATO, 2023). Před zařazením do jednotek NRF, musí každá vyčleňovaná jednotka projít základním výcvikem dle standardů NATO a šestiměsíčním výcvikem interoperability mezi jednotlivými složkami NRF. Poté jsou jednotky certifikovány a umístěny do pohotovosti se schopností zasáhnout kdekoli na světě v době do 5 až 30 dní ode dne vydání rozkazu (Informační centrum o NATO, © 2020).

K aktivování jednotek NRF došlo poprvé v září 2005, v souvislosti s pomocí do oblastí postižených hurikánem Katrina na jihu Spojených států. O měsíc později byly tyto jednotky vyslány do Pákistánu, kde poskytovaly pomoc po ničivém zemětřesení. Obě tyto mise byly humanitární.

V roce 2014 na summitu NATO bylo navíc dohodnuto zřízení sil velmi rychlé reakce NATO (VJTF – Very High Readiness Joint Task Force), které může být nasazeno během několika dní. Tyto jednotky mohou kromě poskytování okamžité reakce pro zabezpečení kolektivní obrany členů Aliance podle článku 5 vykonávat širokou škálu úkolů. Patří mezi ně zajišťování operací krizového řízení, příprava podmínek pro nasazení dalších jednotek, podpora mírových operací, zajišťování pomoci při katastrofách a ochrana důležitých infrastruktur (NATO, 2023).

Bojové uskupení EU (European Union Battlegroups – EU BG) jsou vojenské síly, které jsou k dispozici Evropské unii pro rychlé nasazení v rámci krizových situací. Tyto jednotky se skládají z vojenských jednotek členských států EU a jejich cílem je rychle reagovat na bezpečnostní hrozby, provádět humanitární zásahy, záchranné úkoly a podílet se na udržování míru v rámci záchranných operací. Jednotlivá uskupení se střídají v pohotovosti každých šest měsíců a EU je může v případě potřeby nasadit kdekoli do vzdálenosti 6000 kilometrů od Bruselu. Od jejich vytvoření v roce 2007 nebyly EU Battle Groups dosud aktivovány a reálně nasazeny. (European External Action Service, 2017)

5 DÍLČÍ ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

Armáda České republiky je důležitým aktérem při poskytování humanitární pomoci v rámci svých nebojových operací, zejména v rámci stabilizačních a mírových operací. Tyto operace se zaměřují na vytvoření bezpečného prostředí, zmírnění lidského utrpení a podporu obnovy v oblastech zasažených konflikty nebo katastrofami.

V rámci stabilizačních operací se AČR podílí na předcházení konfliktům, vytváření míru, budování míru, udržování míru a prosazování míru. Tyto aktivity zahrnují diplomatické úsilí, monitorování dodržování mírových dohod, zajištění bezpečnosti, podporu rekonstrukce infrastruktury a další opatření směřující k dlouhodobé stabilitě a míru.

Humanitární operace jsou nedílnou součástí mírových operací AČR. V rámci těchto operací se armáda podílí na širokém spektru činností, jako je evakuace, pátrání a záchrana, poskytování nouzového ubytování a zásobování, opravy infrastruktury, likvidace požárů, identifikace nebezpečných oblastí, zajištění přepravy humanitární pomoci a poskytování zdravotnické pomoci.

Při zapojení AČR do humanitárních operací je klíčové dodržovat humanitární principy neutrality, lidskosti, nestrannosti a nezávislosti. Použití vojenských prostředků by mělo být omezeno na situace, kdy nejsou k dispozici jiné srovnatelné civilní prostředky a kdy je vojenská podpora nezbytná pro splnění kritických humanitárních potřeb.

Důležitým aspektem humanitárních operací je civilně-vojenská spolupráce a koordinace mezi civilními humanitárními organizacemi a vojenskými subjekty. Tato spolupráce je nezbytná pro zajištění efektivní pomoci a ochrany civilního obyvatelstva. Příkladem takové spolupráce jsou Provinční rekonstrukční týmy (PRT), které kombinují vojenské a civilní složky a přizpůsobují své aktivity specifickým potřebám a situaci v dané oblasti a také CIMIC, jejichž úkolem je zlepšit efektivitu vojenských operací a poskytnout pomoc a podporu civilnímu obyvatelstvu v postižených oblastech.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 PŘEHLED POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI DO ZAHRANIČÍ

Humanitární pomoc poskytovaná ozbrojenými silami získává stále větší důležitost v mezinárodních vztazích. Od zajištění logistické podpory, lékařské péče až po obnovu základní infrastruktury a poskytnutí odborníků, vojenské jednotky hrají stále významnější roli při poskytování pomoci v oblastech postižených konflikty, přírodními katastrofami nebo chudobou. Tento přehled se zabývá různými aspekty této činnosti a ukazuje, jak ozbrojené síly (zejména armáda) přispívají k humanitárním úsilím po celém světě.

6.1 Irák (UNGCI)

V období let 1991-2003 se v Iráku na základě rezoluce OSN uskutečnila humanitární strážní mise UNGCI (United Nations Guards Contingent in Iraq). Hlavním posláním jednotek UNGCI bylo zajistit bezpečné prostředí pro týmy humanitárních organizací, které poskytovaly nezbytnou pomoc místnímu obyvatelstvu formou dodávek potravin a zdravotnického materiálu. Tato podpora byla reakcí na uvalené obchodní embargo na režim Saddáma Husajna po osvobození Kuvajtu (Vojenský historický ústav Praha, 2020). Mise UNGCI, která měla humanitní charakter, byla historicky první misí pro AČR.¹⁵

6.2 Země bývalé Jugoslávie (UNPROFOR)

UNPROFOR (United Nations Protection Force) byla mírová operace OSN působící v Jugoslávii během občanské války v letech 1992-1995. Byla to nejrozsáhlejší mise OSN na Balkáně, jelikož pokrývala území čtyř zemí bývalé Jugoslávie: Federativní republiku Jugoslávie (tj. Srbska a Černé Hory), Bosnu a Hercegovinu, Chorvatsko a Makedonii. Hlavním cílem mise UNPROFOR bylo nastolení míru mezi zneprátenými stranami. Vláda České a Slovenské federativní republiky rozhodla o vyslání československého kontingentu dne 16. ledna 1992. Vojáci, kteří se mise účastnili, byli z řad dobrovolníků a vojáků v záloze. Z vojáků z povolání byl složen převážně štáb a velení.

¹⁵ Mise sice začala v roce 1991 před rozpadem Československa, avšak AČR se této mise účastnila i po rozpadu až do roku 2003. Lze tedy říci, že se jednalo o první misí samostatné Armády České republiky.

Příprava na misi probíhala ve Výcvikovém středisku mírových sil OSN v Českém Krumlově¹⁶ a důraz byl kladen především na průzkumnou, zdravotní, ženijní, střeleckou a psychologickou přípravu. Dále také probíhala intenzivní výuka angličtiny a vojáci byli seznámeni s kulturními, společenskými a náboženskými poměry v bývalé Jugoslávii (Plescher, 2020).

Úkolem této mise bylo vybudování kontrolních a propouštěcích stanovišť, ochrana místní chorvatské populace, provádění hlídek v dané oblasti a poskytování humanitární pomoci. Poskytnutá humanitární pomoci zahrnovala například ostrahu a materiální zabezpečení dočasného tábora pro uprchlíky v osadě Dolní Lapač. Kromě toho byly zabezpečovány doprovody konvojů s humanitární pomocí a konvojů s uprchlíky z Republiky Srbská Krajina do Chorvatska (Ministerstvo obrany České republiky, 2024b).

Místní obyvatelstvo však nebylo jednotkám OSN příliš nakloněno a získání jejich důvěry vyžadovalo značné úsilí. Problémem byla rovněž neochota nepřátelených vojsk i místních představitelů spolupracovat s jednotkami OSN. K tomu přispíval také slabý mandát, jelikož UNPROFOR nebyl misí k vynucení míru a zbraně mohly být tedy použity pouze k nezbytné obraně. V dubnu roku 1993 navíc došlo k tragické události, kdy během střelecké přestřelky mezi Chorvaty a Srby byl zabit slovenský voják a český voják utrpěl zranění (Plescher, 2020). Navzdory této tragické události a úskalím, mise poskytla cenné zkušenosti s dlouhodobým nasazením jednotek v zahraničí, které do té doby téměř chyběly.

6.3 Chorvatsko (UNCRO – UNTAES)

Obsahem mise UNCRO – UNTAES (UN Confidence Restoration Operation in Croatia – UN Transitional Authority for Eastern Slavonia) v letech 1994-1998 bylo zařazení českého polního chirurgického týmu do mírových sil OSN mise UNPROFOR v bývalé Jugoslávii. Polní chirurgický tým byl sestaven jako samostatné chirurgické oddělení, které mělo poskytovat neodkladnou péči a stabilizaci pacientů pro jejich přesun na vyšší zdravotnické oddělení mise UNPROFOR (Knin) a později mise UNCRO (Záhřeb) (Vojenský historický ústav Praha, 2021).

¹⁶ Speciální výcvikové střediska pro přípravu na mise OSN bylo v roce 2003 zrušeno. Nyní se pro výcvik využívá kteréhokoliv vojenského výcvikového prostoru v ČR (Doupov, Boletice, Libavá atd.), nejčastěji však probíhá ve Vyškově, kde se nachází Velitelství výcviku – Vojenská akademie, jež zabezpečuje přípravu jednotek a útvarů AČR do zahraničních misí.

V průběhu praktického působení se ukázalo, že transportní kapacity¹⁷, kterými polní chirurgický tým disponoval, byly pro potřebu sektoru nedostatečné. Tento problém se ale v krátkém čase podařilo vyřešit dodáním dalšího sanitního vozu s ARO výbavou.

Před ukončením mise UNPROFOR dostala armáda nabídku, aby se polní chirurgický tým přesunul do Bosny a Hercegoviny a poskytoval v této oblasti zdravotní službu jednotkám OSN. Plánovalo se polní chirurgický tým využít i pro připravovanou misi IFOR. Tato možnost ale nebyla především z ekonomických důvodů pro armádu přijatelná.

Při dalších jednáních se podařilo prosadit prodloužení činnosti chirurgického týmu v misi OSN a ten byl v roce 1996 přestěhován do Východní Slavonie, kde začal působit ve prospěch mírové mise OSN UNTAES. Chirurgická nemocnice zabezpečovala mimo jiné úkoly v systému MEDEVAC (Ministerstvo obrany České republiky, 2024c).

MEDEVAC (Medical Evacuation)

Pojem MEDEVAC označuje „odsun či evakuaci ze zdravotních důvodů osob zraněných nebo zdravotně ohrožených do míst léčení nebo bezpečí“ (Koller, 2011).

K MEDEVACU se váže také pojem STRATEVAC (Strategic Evacuation), který označuje strategickou evakuaci. Tato evakuace je nezbytná v případech, kdy je potřeba složitého lékařského zákroku, který není možné vždy provést v bojových nebo polních podmínkách mise nebo v oblastech postižených katastrofami. Mimo evakuaci ze zdravotních důvodů může jít i o rychlý odsun osob z nebezpečné oblasti. Strategická evakuace je organizačně i materiálově náročná činnost, na které se podílí celá řada resortních složek od Generálního štábu AČR až po vojenské nemocnice. Jedná se o důležitou schopnost naší armády (Koller, 2011).

Ministerstvo vnitra používá pojem MEDEVAC jako zdravotní humanitární program, který funguje od roku 1993 a zaměřuje se na poskytování lékařské péče zranitelným skupinám obyvatelstva. Program je realizován v podobě vysílání českých lékařských týmů do zahraničí, školení zahraničních zdravotníků, provádění odborných stáží, humanitárních evakuací osob k léčení do České republiky a poskytování peněžních darů do zahraničí na podporu a rozvoj infrastruktury v zemích zasažených válkou, přírodními katastrofami nebo humanitární krizí.

¹⁷ Polní tým měl k dispozici pouze dva sanitní vozy, z nichž jeden byl vybavený pro ARO. Počítalo se s využitím vrtulníků, ale kvůli špatným meteorologickým podmínkám a obtížné situaci při přeletu frontové linie nebylo jejich nasazení často možné.

Program MEDEVAC je koordinován Ministerstvem vnitra a probíhá v úzké spolupráci mezi více rezorty – konkrétně Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem obrany, Armádou České republiky, Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (Ministerstvo vnitra, © 2024).

V rámci programu MEDEVAC zajišťuje česká armáda transporty pacientů.

- V roce 2015 byly přepraveny syrské děti, kterým byla poskytnuta potřebná zdravotnická péče ve FN Motol.
- V roce 2014 a 2015 přepravovala pacienty z Ukrajiny postižené válečným konfliktem na východě země.
- V roce 2022 byla přepravena těžce popálená holčička z Ukrajiny.
- V roce 2024 byli přepraveni tři čeští humanitární pracovníci, kteří utrpěli vážná zranění při dopravní nehodě v Polsku.

Od roku 2016 je do humanitárního programu zapojena také Ústřední vojenská nemocnice – Vojenská fakultní nemocnice Praha. Vysílá své lékařské týmy do oblastí, kde je zapotřebí péče o raněné, a rovněž přijímá pacienty k léčbě i tady v Praze.

6.4 Bosna a Hercegovina (IFOR, SFOR)

IFOR (The Implementation Force) byla mezinárodní mírová vojenská mise pod vedením NATO v Bosně a Hercegovině, probíhající v letech 1995 až 1996. Na misi IFOR navázala mírová operace SFOR (Stabilisation Force)/Joint Guard (Společná stráž), v níž čeští vojáci působili v letech 1996 až 2004. Cílem těchto operací bylo budování bezpečného prostředí v Bosně a Hercegovině. Čeští vojáci plnili v misi několik úkolů, mezi které patřila realizace závěrů Daytonské dohody, zajištění bezpečného návratu uprchlíků do jejich domovů a vytváření podmínek pro plnění civilních aspektů dohody z Daytonu.¹⁸ K dosažení těchto cílů přispívala spolupráce s mezinárodními nevládními organizacemi jako jsou Úřad Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (UNHCR), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Červený kříž a další (Ministerstvo obrany České republiky, 2024k).

¹⁸ Mírová smlouva, která ukončila válku v Bosně a Hercegovině, se skládá z jedenácti článků a dalších jedenácti příloh. Tyto přílohy specifikují např. vojenské aspekty, regionální stabilizaci, ochranu lidských práv, uprchlíky a vysídlené osoby, uchování národních památek atd.

Během operace došlo v roce 1998 k tragické události, při které zahynuli tři čeští vojáci. Posádka vrtulníku, která se po splnění úkolu, jímž byla přeprava osob a materiálu, vracela zpátky na základnu, se stala obětí letecké nehody, která byla způsobena souhrou více nešťastných událostí (Pomníky letců, © 2024).

Důležité je zmínit navázání významné spolupráce v této operaci mezi armádou a humanitárním Hnutím na vlastních nohou tzv. „Stonožka“.¹⁹ Tato spolupráce byla zahájena v roce 2000, kdy „Stonožka“ zakoupila čtyři sanitky a školní potřeby pro děti na území bývalé Jugoslávie a AČR zprostředkovala jejich přepravu. Samotné předání probíhalo ve spolupráci s českými vojáky nasazenými v Bosně a Hercegovině v rámci sil SFOR. V Bosně a Hercegovině byla následně rekonstruována a vybavena řada škol, např. v Rizvanoviči a Hambarine (Růžičková, 2010).

6.5 Albánie, Turecko (AFOR)

V rámci této humanitární části mise zaměřené na pomoc kosovským uprchlíkům, byly v Albánii v roce 1999 nasazeny jednotky AFOR (Allied Harbour). Součástí této mise bylo působení 6. polní nemocnice, jejímž hlavním úkolem bylo poskytovat zdravotnickou péči nejen uprchlíkům, ale také příslušníkům operace AFOR. V rámci humanitární pomoci byla nemocnice schopna provádět i hygienickou očistu osob a distribuovat léky a zdravotnický materiál. Mobilní týmy zdravotníků se podílely na zabezpečování transportu uprchlíků ze severu Albánie do nově vybudovaných táborů na jihu země. Po ničivém zemětřesení v roce 1999 v severozápadní části Turecka se mobilní týmy přesunuly na místo události a později i hlavní část polní nemocnice, která zde působila až do stabilizace situace a převzetí úkolů místními silami (Ministerstvo obrany České republiky, 2024d).

6.6 Kosovo (KFOR)

Operace KFOR zahájená v roce 1999 pod vedením NATO na území Kosova měla za cíl podporovat misi OSN UNMIK (United Nations Mission in Kosovo) v Kosovu a přispívat k vytváření a udržování bezpečného prostředí, které by umožnilo pokračování mírového procesu a demokratického vývoje země bez potřeby budoucí přítomnosti nadnárodních

¹⁹ Dobrovolné dětské mírové hnutí Na vlastních nohou, které založila Češka žijící v Norsku paní Běla Jensen v roce 1990, dnes zapojuje stovky škol z České republiky, Kanady, Německa, Norska, Slovenska a USA. Toto hnutí je uznáváno jako zcela dobrovolná humanitární a mírová organizace, kde všichni pracují bez nároku na odměnu, pouze z vlastní dobrovolné iniciativy.

vojenských jednotek. Součástí této operace byl tým CIMIC, který ve spolupráci s nadací Člověk v tísni přispěl k rekonstrukci školy v obci Hrlica. Tým také spolupracoval s Moravsko-slezskými dřevařskými závody Uničov na projektu montáže 10 buněk pro obyvatele v okolí obce Orlane, která spadala do oblasti působnosti českého kontingentu. V květnu 2001 bylo rozhodnuto o další účasti českých vojáků (Ministerstvo obrany České republiky, 2024e).

Od února 2002 plnil úkoly operace KFOR společný česko-slovenský kontingent v síle mechanizovaného praporu (500 osob). Mezi hlavní úkoly patří nepravidelné prohledávací operace, kontrola propouštěcích míst, doprovod osob a vozidel, boj s organizovaným zločinem, zvládání demonstrací a řešení nenadálých událostí. Součástí činnosti česko-slovenského praporu v rámci KFOR byla i pomoc civilnímu obyvatelstvu při návratu k normálnímu životu a spolupráce s humanitárními organizacemi na obnově území postiženého konfliktem (Ministerstvo obrany České republiky, 2024f).

V druhé polovině března 2004 se příslušníci praporu kromě plnění standardních úkolů v rámci mise zapojili do obnovy klidu a pořádku během etnických násilností v prostoru jejich odpovědnosti. Zajišťovali ochranu významných srbských památek, doprovázeli autobusy, které přepravovaly srbské děti do škol, prováděli hlídkování a monitorovali situaci v místech se smíšeným osídlením. Vojáci mírových sil KFOR, včetně česko-slovenského kontingentu, tak přispěli k zastavení dosud nejhorší vlny etnického násilí od konce kosovského konfliktu v roce 1999 (Ministerstvo obrany České republiky, 2024f).

6.7 Kuvajt a Irák (Enduring Freedom + Iraqi Freedom)

Operace Enduring Freedom²⁰ (Trvalá svoboda) představovala řadu vojenských akcí Spojených států amerických po teroristických útocích 11. září 2001, deklarovaná jako součást americké války proti terorismu. Jednalo se o koaliční vojenskou operaci, na které se podílelo mnoho států, včetně členů NATO, mezi nimiž byla i Česká republika (Komunitní centrum pro válečné veterány Olomouc, © 2023).

V souladu s článkem 5 Washingtonské smlouvy se AČR do operace Trvalá svoboda zapojila v březnu 2002 vysláním kontingentu na území státu Kuvajt. Kontingent zahrnoval odřady radiační, chemické a biologické ochrany, které prováděly nepřetržité monitorování

²⁰ Operace Enduring Freedom byla koordinována s operací ISAF – jejím cílem byla eliminace teroristů a jejich spojenců v Afghánistánu.

radiační, chemické a biologické situace ve prospěch Civilní ochrany Státu Kuvajt. Následně pak tento česko-slovenský odřad zahájil poskytování humanitární pomoci a lékařské péče v rámci mezinárodních opatření ke stabilizaci bezpečnostní situace a k poskytování humanitární pomoci a obnově Irácké republiky. Tato jednotka zároveň zajišťovala přijetí osob, výzbroje, techniky a materiálu 7. polní nemocnice a podílela se na výběru a výstavbě jejího prostoru rozmístění (Ministerstvo obrany České republiky, 2024g).

Po ukončení účasti praporu radiační, chemické a biologické ochrany začala v krizové oblasti plnit úkoly 7. polní nemocnice AČR. Lékaři dorazili do Kuvajtu na konci dubna, a odtud se přesunuli do jihoirácké Basry, kde zahájili svou činnost 18. května 2003 v rámci humanitární operace nazvané Iraq Freedom. Členové českého kontingentu poskytovali lékařskou a humanitární pomoc v rámci které pomáhali zejména s rozvozem a distribucí vody. Polní nemocnici v prosinci vystřídali příslušníci kontingentu vojenské policie, kteří zde prováděli ochrannou a strážní činnost, podíleli se na výcviku místní policie a pomáhali s výstavbou vojenské akademie²¹ (Vojenský historický ústav Praha, 2021).

Před vysláním polní nemocnice se mediálně řešila otázka financování, jelikož bylo odhadem spočítáno, že půlroční pobyt sto padesáti členů zdravotnického zařízení by mělo stát téměř půl miliardy korun (Hromádka, 2003). Financování vyslání 7. polní nemocnice do Iráku bylo z velké části nakonec hrazeno Američany. Spojené státy hradili kromě přepravy kontingentu i zásobování české nemocnice v jihoirácké Basře (Knopp et al., 2003).

6.8 Afganistán (ISAF)

Polní nemocnice Kábul

Do Afganistánu byl v rámci mise ISAF²² (International Security Assistance Force) vyslán tým lékařů a polní nemocnice poprvé v roce 2002. Jejich hlavním úkolem bylo poskytovat odborně lékařskou pomoc raněným, popáleným a nemocným vojákům mezinárodních sil ISAF, včetně jejich hospitalizace, tranzitu pacientů a udržení jejich zdravotního stavu před strategickou evakuací. Lékaři též spolupracovali s humanitárními organizacemi

²¹ Mise, v níž působili vojenští policisté, byla původně označována jako IZ SFOR (Iraqi Stabilisation Forces), avšak později byla přejmenována na MNF-I (Multi-National Force Iraq).

²² Hlavním cílem operace ISAF byla podpora afghánské vlády při zajišťování bezpečnosti a stability v zemi s cílem posílit suverenitu a nezávislost Afghánistánu a zajistit pevnou kontrolu nad jeho územím. Do mise se zapojilo více než 11 500 českých vojáků, 14 jich zahynulo.

na poskytování pomoci místnímu obyvatelstvu (prostřednictvím výjezdních mobilních týmů) a podíleli se na výchově a vzdělávání zdravotnického personálu afghánské armády a bezpečnostních sil. V Afganistánu se tým lékařů a polní nemocnice vystřídal hned v několika rotacích (Vojenský historický ústav Praha, 2021).

Bezpečnost a obrana polní nemocnice v oblasti Kábulu, byla zajištěna silami působícími v této oblasti. Pro případ náhlého zhoršení bezpečnostní situace byly stanoveny opatření k ochraně personálu nemocnice, včetně možnosti okamžité evakuace z místa nasazení (Ministerstvo obrany České republiky, 2024h).

Náklady spojené s vysláním polní nemocnice byly hrazeny z rozpočtu kapitoly Ministerstva obrany. V souladu s rozhodnutím Severoatlantické rady o společném financování operací NATO se část finančních nákladů České republiky refunduje, jako například výdaje na dopravu personálu a techniky, včetně původních nákladů na rozmístění a rotaci personálu (Ministerstvo obrany České republiky, 2024h).

Od roku 2002, kdy byla poprvé nasazena česká polní nemocnice, začala Armáda České republiky spolupracovat se "Stonožkou" v afghánské oblasti. Spolupráce začala vybavením školními pomůckami jedné školy a postupně se rozvíjela s působením českých vojenských kontingentů na různých místech Afghánistánu. Projekty byly zaměřeny na vybavení dalších škol, poskytování finančních příspěvků pro sirotčince, pořízení školních stanů a zajištění dřeva místním obyvatelům (Růžičková, 2010).

Provincie Lógar

Český PRT působil v afghánské provincii Lógar v rámci mise NATO ISAF od března 2008 do ledna 2013. Tyto týmy zahrnovaly kromě vojenské složky i civilní experty, kteří byli koordinováni Ministerstvem zahraničních věcí.

Hlavní úkoly českých vojáků v Lógaru:

- podpora humanitární a rekonstrukční činnosti v provincii;
- aktivity zaměřené na budování důvěry u místních autorit;
- zabezpečení dialogu s guvernérem provincie a guvernéry jednotlivých distriktů;
- budování důvěry u místních autorit s cílem snížit riziko konfliktu;
- zajištění bezpečnosti českých civilních expertů PRT;
- výcvik příslušníků afghánských bezpečnostních sil;

- monitorování a vyhodnocování vojenské a civilní situace;
- zajištění bezpečnosti základny;
- projekty rychlého dopadu, tzv. QIP (Quick Impact Projects) zaměřené zejména na oblast bezpečnosti, vzdělávání a zdravotnictví (Ministerstvo obrany České republiky, 2013).

Provinciální rekonstrukční tým Lógar realizuje projekty rychlého dopadu, které jsou určeny k poskytnutí okamžité pomoci v řadě zájmových oblastí, cestou svého týmu civilně-vojenské spolupráce (CIMIC). QIP kombinují rekonstrukční a stabilizační aspekty, přičemž zároveň poskytují podporu pro nasazené síly. Hlavním cílem QIP je vytvoření okamžitého pozitivního efektu, zejména ve prospěch civilního obyvatelstva často postiženého konfliktem, ale částečně také pro podporu vládních ozbrojených sil v místě působení českých jednotek. O jejich potřebnosti a důležitosti rozhodují vojáci přímo na místě.

Význam aktivit CIMIC vysvětlil náčelník skupiny (z roku 2011) kapitán Pavel V.: *„Mnozí chápou náplň CIMIC jako pouhé rozdávání bonbónů, pastelek a humanitární pomoc. To je naprosto zkreslený pohled na naši práci. Vozíme do škol názorné pomůcky, učebnice, slovníky, pastelky, barvy i sešity, kterých je zde nedostatek. Zlepšuje se tak kvalita výuky a veškerá tato činnost má svůj hlubší podtext. Nejde jen o pouhé předávání materiálu. Setkáváme se s lidmi z Lógaru, ptáme se na jejich potřeby, postoje, názory, každodenní život a s rozmyslem se snažíme pomoci tam, kde daný projekt může být užitečný. Veškerá rozhodnutí o realizaci jsou sice v našich rukou, ale prioritně vycházejí z plánů místních autorit o rozvoji dané lokality. Projekty jsou vždy po jejich ukončení předány do péče uživatelů, kteří se tak stávají odpovědní za jejich provoz“* (Fedorková, 2011).

Bez pomoci druhých by však ani CIMIC neuspěl, protože jeho činnost ve finanční rovině závisí na podpoře a pomoci sponzorů a humanitárních organizací.

Jedním z hlavních partnerů je již zmiňované dětské hnutí Na vlastních nohou – Stonožka, které finančně přispělo k vybavení školních knihoven a distribuci učebnic pro školy v celkové hodnotě 30 tisíc USD. Toto hnutí také iniciovalo projekt podporující oblast zdravotnictví, a to nákupem porodnických souprav pro porodní sestry a souprav pro lékaře (Kočava, 2010).

Dalším klíčovým prvkem ve spolupráci jsou vojenští kaplani, kteří organizují charitativní sbírky ve svých farnostech. Například v roce 2012 kaplan poručík Jan B. přivezl do Afghánistánu výtěžek charitativní sbírky na podporu afghánských rodin a dětí, která proběhla před odjezdem jednotky. Výtěžek této sbírky, který činil 158 668 Kč (po převedení na dolary 8 046 USD) byl předán kaplanem Provinčnímu rekonstrukčnímu týmu, který ve spolupráci s CIMIC pořídil a rozdělil školní pomůcky a další nezbytnosti pro rodiny, ženy a děti v oblasti Lógaru (Šulc, 2012a).

V oblasti zdravotnictví CIMIC spolupracoval s Ministerstvem zdravotnictví provincie Lógar především prostřednictvím distribuce základního zdravotnického materiálu do místních nemocnic a poliklinik. Část této pomoci směřovala také přímo k afghánským vojákům a policistům formou osobních zdravotnických balíčků pro poskytnutí první pomoci. Základní lékařský materiál, jako jsou obvazy, náplasti apod., byl poskytnut českými dětmi, kteří se zapojili do sběru starých autolékárniček (Šulc, 2012b).

Velmi častá byla také situace, kdy vojáci oslovili a zkontaktovali vybranou základní školu s žádostí o uspořádání humanitární sbírky. Společnými silami školáků a učitelského sboru se tak několikrát podařilo shromáždit tužky, pastelky, sešity a další školní potřeby, které byly převezeny do Afganistánu (S. Leoš, 2012).

Jako projev poděkování uspořádali vojáci ještě před jejich odjezdem do mise pro děti besedu, kde se s nimi podělili o své poslání v rámci mise.

„Pro nás je důležité, aby mládež věděla, co v misích vlastně děláme. Z médií je armáda vnímána spíše negativně. Jezdíme tam pomáhat místnímu obyvatelstvu a chráníme naše civilní experty. Stavíme tam například zdravotnická centra, školy a další. Nejsme žoldáci, pomáháme! Další věc je ta, aby naše mládež pochopila, že Afghánistán je opravdu velmi chudá země, že je tam bída, aby si tolik nestěžovaly a byly skromnější, jelikož v České republice se mají nesrovnatelně lépe“ (Něnička, 2012).

Projekty rychlého dopadu českého PRT podporovalo formou finančního daru hrazeného z vlastního rozpočtu i Ministerstvo obrany, a to celkovou částkou dvou milionů korun. Na základě návrhu Ministerstva obrany a rozhodnutí vlády byla tato částka v letech 2015 a 2016 zvýšena dokonce na 4 miliony Kč.

V rámci mise ISAF probíhala humanitární pomoc i na dalších místech v Afganistánu:

Charikar

2014 – Vojáci předali afgánským sirotkům dary, které zahrnovaly základní lékařské a hygienické potřeby, školní pomůcky, teplé oblečení i hračky. Materiál a finanční dary na nákup těchto potřeb poskytly nevládní organizace z České republiky (Lvíček Míra, Řád sv. Lazara Jeruzalémského) a další humanitární sbírky od obyvatel Čech a Moravy (Britchta, 2014).

Parwan

2014 – V rámci projektu rychlého dopadu byly příslušníkům Afgánské národní policie nakoupeny deky, zimní oblečení a halogenové svítílny.

2015 – V důsledku nedostatku pitné vody vojáci zaměřili svou pozornost na opravu a výstavbu nových studní. Tyto práce zahrnovaly spolupráci s místními firmami, které zaměstnávají Afgánce. Tím se přispívá ke snížení nezaměstnanosti v zemi.

2016 – Vojáci předali dívčí škole dva prostorné stany pro venkovní výuku a školní potřeby. Tyto pomůcky byly pořízeny díky materiální sbírce, kterou vyhlásila česká nevládní organizace Lvíček Míra.

S českými vojáky v Afganistánu navázal spolupráci také zájmový spolek Berkat.²³ Doprava zdravotnické a humanitární pomoci, kterou spolek poskytoval, probíhala prostřednictvím letů AČR mezi Českou republikou a Afghánistánem, které byly prováděny na podporu českého vojenského kontingentu během jeho působení v Afghánistánu. Díky této spolupráci bylo možné v Afganistánu předat dary jako školní batohy, pastelky, deky, boty, oblečení. Kromě toho byl také zajištěn převoz humanitárního materiálu v podobě očních rohovek pro afgánskou polikliniku (Berkat, [2024]).

6.9 Pákistán (Winter Race)

Dne 8. října 2005 byl Pákistán zasažen ničivým zemětřesením. O pouhé čtyři dny později, byl vyslán armádní speciál z České republiky s humanitární pomocí. Skupina lékařů a zdravotních sester spolu s pětičlenným administrativně podpurným týmem se připojili k humanitární operaci NATO. Český zdravotnický tým zahrnoval chirurgy, epidemiology,

²³ Spolek Berkat vznikl v roce 2000 se zaměřením na poskytování pomoci při řešení následků škod způsobených válečnými konflikty či jinými humanitárními katastrofami.

specialistu ORL, lékaře ARO, pediatra a veterináře (Ministerstvo obrany České republiky, 2024i).

6.10 Egyptská arabská republika, Sinaj (MFO)

Od roku 2013 byla ČR zapojena do operace MFO (Multinational Force and Observes) leteckou jednotkou a posádkou do 15 osob, kteří zajišťovali přepravu osob a materiálu mezi základnami, přepravu vládních a styčných představitelů stran mírové smlouvy a podíleli se na službě pátrání a záchrany a leteckém MEDEVAC (Ministerstvo obrany České republiky, 2020).

6.11 Mali (EUTM)

Operace EUTM (European Union Training Mission) byla nebojovou výcvikovou misí v Mali. Hlavním úkolem celé mise byla podpora při výstavbě a výcviku malijské armády tak, aby byla schopna efektivně reagovat na hrozby islamistických radikálů a zajistit suverenitu a teritoriální integritu země v budoucnosti (Ministerstvo obrany České republiky, 2017).

Během operace čeští vojáci opět spolupracovali s hnutím „Stonožka“ a při své cestě do Mali přivezli padesát školních tašek jako dar od „Stonožky“ pro malijské školáky. Během mise pak dětem rozdali stovky sešitů, omalovánek, plyšových hraček a sladkostí. Tato setkání pomohly navázat kontakt mezi Malijci a českou vojenskou jednotkou, která plnila úkoly právě v bezprostřední blízkosti domovů místních obyvatel (Švancara, 2019).

Během mise vojáci také pořádali různé soutěže, závody nebo charitativní běhy. Peníze získané z těchto aktivit poté věnovaly na místa, kde to bylo nejvíce potřeba. Například Česká jednotka ochrany ve spolupráci se specialistou z CIMIC uspořádala během svého působení pro velitelství EUTM Mali charitativní projekt s rychlým dopadem, který měl zároveň sportovní podtext. Z výtěžku, který byl vybrán během charitativního sportovního dne, vojáci zakoupili potraviny a hygienické potřeby pro místní sirotčinec. Tímto tak pomohli s jeho provozem minimálně na několik měsíců (Šimíček, 2020).

Přehled dalšího poskytování humanitární pomoci armádou, která nebyla součástí zahraniční operace:

2011 – Evakuace z Japonska – z důvodu zemětřesení bylo z Japonska armádními letouny evakuováno 16 lidí.

2015 - Humanitární dar České republiky – „Most Anežky České“ který spojuje dvě městské části hlavního města Středoafričké republiky Bangui – AČR tento most o hmotnosti 145 tun přepravila a následně společně s italskými vojáky provedla jeho kompletaci.

2015 – Přeprava humanitární pomoci do Nepálu – Do Nepálu, který byl zasažen ničivým zemětřesením, převezl armádní letou čtyři tuny humanitární pomoci, desetičlenný tým hasičských záchranářů a čtyři zdravotníky.

2016 – Přeprava humanitární pomoci do Iránu – Do záplavami postiženého Iránu přepravil armádní letoun 16 palet nákladu s humanitární pomoci, které pocházelo z Národní základny humanitární pomoci ve Zbirohu.

2021 – Materiální dar pro Libanon – AČR převezla do Libanonu materiální dar, který iniciovalo Ministerstvo obrany a schválila vláda. Šest tun základních potravin bylo uvolněných ze Správy hmotných rezerv a dopraveno do Bejrútu transportním letounem, který do Libanonu vyslala AČR.

2022 – Materiální základna na Slovensku – Armáda pomohla s výstavbou humanitární základny na Slovensku, poskytující humanitární pomoc uprchlíkům z Ukrajiny prchajícím před ruskou agresí.

7 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ ROZHovorŮ

Tato kapitola se věnuje interpretaci výsledků rozhovorů se čtyřmi vojáky, kteří se zúčastnili zahraničních operací s bezpečnostním i humanitárním rozměrem. Analýza se zaměřuje na několik klíčových témat, které zahrnují definici a charakter operací, hlavní úkoly v rámci mise, poskytnutou humanitární pomoc, spolupráci s místními obyvateli a institucemi, přípravu a výcvik před misí, seznámení s mezinárodním humanitárním právem, problémy komplikující poskytování humanitární pomoci a další podněty ke zlepšení přípravy. Každé z těchto témat je podrobně rozebráno na základě odpovědí respondentů, které jsou doplněny o přímé citace z rozhovorů.

Definice a charakter operací

Všichni čtyři respondenti se shodují, že se zúčastnili zahraničních operací, které měly kromě bezpečnostního i humanitární rozměr. Voják č. 1 definuje operaci jako bezpečnostní a stabilizační s prvky humanitární pomoci, přičemž humanitární pomoc byla klíčovou součástí aktivit. Vojáci č. 2 a č. 4 označili operaci jako mírovou s cílem zajistit bezpečné prostředí a stabilitu. Voják č. 3 charakterizuje operaci také jako mírovou, ale zdůrazňuje, že humanitární činnost byla rozhodně její součástí. Respondenti absolvovali mise v různých destinacích a odlišné délce trvání. Voják č. 1 byl nasazen 6 měsíců v Afganistánu, konkrétně v Kábulu. Vojáci č. 2 a č. 4 se zúčastnili 6měsíční mise v Kosovu (každý v rámci jiné rotace). Voják č. 3 působil 13 měsíců v Bosně a Hercegovině, tedy v bývalé Jugoslávii.

Hlavní úkoly v rámci operace

Hlavní úkoly se odvíjely od charakteru operace. U vojáka č. 1 šlo primárně o ochrannou činnost zdravotnického personálu a polní nemocnice. Voják č. 2 se zaměřoval na monitorování bezpečnostní situace s cílem přispět k udržení bezpečného a stabilního prostředí. Voják č. 3 měl za úkol monitorovat dodržování příměří, chránit civilní obyvatelstvo, provádět patroly a zajišťovat bezpečnost v přidělené oblasti. Úkolem vojáka č. 4 bylo získávat informace o místním prostředí.

Poskytnutá humanitární pomoc

Všichni respondenti se aktivně podíleli na poskytování humanitární pomoci. Voják č. 1 zmiňuje distribuci školních potřeb a hraček místním autoritám k dalšímu rozdělení mezi

obyvatele. „V rámci zahraniční operace jsme distribuovali humanitární potřeby, jako jsou pastelky, tužky, sešity a plyšové hračky. Tyto předměty byly předány místní autoritě, která je následně rozdělila mezi obyvatele.“ Voják č. 2 se zapojil do rekonstrukce školy, na kterou byly v ČR vybrány finanční prostředky. Voják č. 3 se věnoval distribuci potravin a dalších základních potřeb obyvatelům a podílel se na obnově infrastruktury jako školy a nemocnice. Voják č. 4 se taktéž podílel na obnově infrastruktury se zaměřením na zajištění zdrojů pitné vody pro místní obyvatelstvo.

Spolupráce s místními obyvateli a institucemi

Zkušenosti se spoluprací s místními se u respondentů liší. Voják č. 1 měl možnost setkávat se s civilisty, kteří však projevovali nedůvěru a obavy z kontaktu na veřejnosti. Voják č. 2 poukazuje, že kontakty s místními byly především v režii týmu CIMIC, který získával informace o potřebách a problémech obyvatel. Osobně se neseťkal se spoluprací s vládními či civilními organizacemi. Voják č. 3 se potýkal s nedůvěrou místních vůči zahraničním silám, což komplikovalo práci a snahu pomáhat. Komunikaci s vládními institucemi hodnotí jako obtížnou kvůli nedostatku koordinace a ochoty sdílet informace. Voják č. 4 popsal spolupráci s místními jako bezproblémovou, jelikož se jednalo už o několikátou rotaci v dané oblasti a místní obyvatelstvo tak bylo na přítomnost vojáků zvyklé.

Příprava a výcvik před misí

Respondenti absolvovali přípravu a výcvik, jejichž obsah a délka se lišily. Voják č. 1 hodnotí půlroční přípravu zahrnující různé kurzy jako velmi zodpovědnou. „Příprava a výcvik byly rozsáhlé, zahrnovaly školení a přednášky od taktiky, právních věcí až po komunikaci s místními obyvateli. Délka trvání přípravy i samotná příprava se vždy odvíjí od konkrétních okolností a destinace mise, v tomto případě trvala půl roku.“ Voják č. 2 popisuje rozsáhlou půlroční přípravu od taktiky přes právní aspekty až po komunikaci s místními. Voják č. 3 absolvoval přípravu spíše na obecné úrovni, což přičítá nedostatku zkušeností, velkému podílu záložáků a absenci standardních operačních postupů v té době. Voják č. 4 popisuje přípravu jako velmi efektivní a přínosnou, protože byly využity poznatky a zkušenosti z předchozích rotací dané mise.

Seznámení s mezinárodním humanitárním právem

Všichni respondenti potvrzují, že byli seznámeni s mezinárodním humanitárním právem formou školení a přednášek. Voják č. 1 zmiňuje získání znalostí o správném jednání s civilisty a minimalizaci eskalace konfliktu. „*Ano, byli jsme seznámeni s mezinárodním humanitárním právem. Vše probíhalo formou školení, během kterých jsme získali znalosti o tom, jak správně jednat s civilisty, jak minimalizovat eskalaci konfliktu a podobně.*“ Vojáci č. 2 a č. 4 hodnotí několikahodinové přednášky jako hodnotné z hlediska získaných informací. Voják č. 3 doplňuje, že školení zahrnovala i praktické příklady a situace, se kterými by se mohli setkat během mise.

Problémy komplikující poskytování humanitární pomoci

Respondenti identifikovali různé problémy, které ztěžovaly poskytování pomoci. Voják č. 1 zmiňuje záměrné ničení zbudované infrastruktury a dodané pomoci, počáteční jazykovou bariéru a zlepšení situace zajištěním překladatelů ze strany armády. Voják č. 2 poukazuje na částečnou jazykovou bariéru a očekávání místních, že se vojáci budou snažit komunikovat v jejich jazyce. Voják č. 3 vidí problém v nedůvěře místních vyplývající z kulturních rozdílů a vnímání intervencí jako vnějšího zásahu. Zmiňuje také nadvládu amerických sil omezující vlastní iniciativu a flexibilitu. „*Jedním z hlavních problémů byla nedůvěra místního obyvatelstva vůči nám. Tato nedůvěra často vyplývala z nedorozumění nebo kulturních rozdílů, což ztěžovalo naše úsilí pomoci. Navíc byla v rámci mise patrná nadvláda ze strany amerických sil, což nám často neumožňovalo vlastní iniciativu a flexibilitu při řešení místních problémů*“ (voják č. 3). Voják č. 4 popsal taktéž jako největší problém jazykovou bariéru.

Další podněty ke zlepšení přípravy

Voják č. 1 a č. 4 se ve svých odpovědích shodli na nutnosti zlepšit materiální vybavení vojáka, neboť v místě nasazení opakovaně zaznamenali nedostatek ochranných pomůcek, jako jsou přilby a brýle. Voják č. 2 považuje přípravu na všechny situace za nemožnou vzhledem k jedinečnosti a specifičnosti každé operace. Voják č. 3 zdůrazňuje nezastupitelnou roli zkušeností, které voják získá až absolvováním několika misí, což je klíčové pro úspěšné fungování v různých situacích.

8 SWOT ANALÝZA

Tato kapitola se zabývá účastí Armády České republiky v zahraničních operacích s humanitárním rozměrem. Pomocí SWOT analýzy jsou identifikovány silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby spojené s působením českých vojáků v těchto misích. Výsledky SWOT shrnuje následující tabulka.

Tabulka 1 SWOT analýza

Silné stránky:	Slabé stránky:
Aktivní účast AČR v zahraničních operacích s humanitárním rozměrem	Nedostatečné materiální vybavení vojáků (chybějící ochranné pomůcky)
Realizace různorodých aktivit humanitární pomoci (distribuce potřeb, rekonstrukce, zdravotnická péče)	Jazyková bariéra komplikující komunikaci s místními obyvateli
Spolupráce s nevládními organizacemi a humanitárními hnutími	Nedůvěra místních vůči zahraničním silám ztěžující spolupráci
Příprava a výcvik před misí zahrnující různé aspekty (taktika, právo, komunikace)	Omezená flexibilita a iniciativa českých jednotek v rámci mnohonárodních sil
Seznámení s mezinárodním humanitárním právem formou školení a přednášek	Nedostatečné zkušenosti a absence standardních operačních postupů v počátcích
Příležitosti:	Hrozby:
Zlepšení materiálního vybavení vojáků pro zvýšení jejich ochrany a efektivity	Záměrné ničení zbudované infrastruktury a dodané humanitární pomoci
Posílení jazykové přípravy a zajištění překladatelů pro usnadnění komunikace	Eskalace konfliktu a zhoršení bezpečnostní situace ohrožující poskytování pomoci
Budování důvěry a spolupráce s místními obyvateli a institucemi	Kulturní rozdíly a nedorozumění vedoucí k prohlubování nedůvěry
Sdílení zkušeností a know-how mezi partnerskými armádami v rámci operací	Závislost na rozhodnutích a prioritách vedoucích států mnohonárodních sil
Zvýšení podílu profesionálů a zkušených vojáků v zahraničních misích	Nedostatečná koordinace a ochota ke spolupráci ze strany místních institucí

AČR se aktivně zapojuje do zahraničních operací, které mají kromě bezpečnostního také humanitární rozměr. Vojáci se podílejí na realizaci různorodých aktivit humanitární pomoci, mezi které patří distribuce základních potřeb místnímu obyvatelstvu, rekonstrukce poškozené infrastruktury či poskytování zdravotnické péče. Při této činnosti armáda úzce spolupracuje s nevládními organizacemi a humanitárními hnutími, což umožňuje efektivnější koordinaci a větší dopad poskytované pomoci. Před samotným nasazením do mise procházejí vojáci důkladnou přípravou a výcvikem, který zahrnuje různé aspekty od taktiky přes právní otázky až po komunikaci s místními obyvateli. Součástí přípravy je také seznámení s mezinárodním humanitárním právem formou školení a přednášek, kde se vojáci učí, jak správně jednat s civilisty a minimalizovat riziko eskalace konfliktu.

AČR má za sebou bohaté zkušenosti s účastí v zahraničních operacích s humanitárním rozměrem. Vojáci se aktivně podílejí na poskytování pomoci místnímu obyvatelstvu a přispívají tak ke zlepšení jejich životních podmínek. Spolupráce s nevládními organizacemi a humanitárními hnutími umožňuje efektivnější koordinaci a větší dopad realizovaných aktivit. Důkladná příprava a výcvik před misí, včetně seznámení s mezinárodním humanitárním právem, jsou klíčové pro úspěšné plnění úkolů a odpovědné jednání v složitých podmínkách konfliktních oblastí.

Slabé stránky účasti AČR v zahraničních operacích s humanitárním rozměrem zahrnují několik aspektů. Jedním z nich je nedostatečné materiální vybavení vojáků, kdy opakovaně chyběly základní ochranné pomůcky jako přilby a brýle. Tato skutečnost může snižovat efektivitu a bezpečnost nasazených jednotek. Dalším problémem je jazyková bariéra, která komplikuje komunikaci s místními obyvateli. I přes snahu vojáků se dorozumět v místním jazyce, nedostatečná znalost může vést k nedorozuměním a ztěžovat spolupráci. Významnou překážkou je také nedůvěra místních vůči zahraničním silám, která často pramení z kulturních rozdílů a vnímání intervencí jako vnějšího zásahu. Tato nedůvěra znesnadňuje úsilí vojáků pomáhat a navazovat konstruktivní vztahy s místními komunitami. To může bránit efektivnímu řešení místních problémů a přizpůsobení se specifickým podmínkám.

V neposlední řadě se jako slabá stránka jeví nedostatečné zkušenosti a absence standardních operačních postupů, zejména v počátečních fázích účasti v zahraničních misích. S narůstajícím počtem absolvovaných misí se však zkušenosti a know-how českých vojáků postupně zlepšují, což přispívá k jejich úspěšnějšímu fungování v různorodých situacích.

AČR má příležitost zlepšit materiální vybavení vojáků, zejména ochranné pomůcky jako přilby a brýle, což by zvýšilo jejich ochranu a efektivitu při plnění úkolů. Posílení jazykové přípravy a zajištění překladatelů by usnadnilo komunikaci s místními obyvateli a předcházelo nedorozuměním. Budování důvěry a spolupráce s místními aktéry je klíčové pro úspěšné poskytování humanitární pomoci. Sdílení zkušeností a know-how mezi partnerskými armádami v rámci operací by přispělo ke zkvalitnění přípravy a schopnosti reagovat na specifické situace. Zvýšení podílu profesionálů a zkušených vojáků v zahraničních misích by posílilo efektivitu a adaptabilitu jednotek.

Mezi hrozby AČR patří záměrné ničení zbudované infrastruktury a dodané humanitární pomoci, což maří úsilí a investice do pomoci potřebným. Eskalace konfliktu a zhoršení bezpečnostní situace může ohrozit schopnost poskytovat pomoc a bezpečnost personálu. Kulturní rozdíly a nedorozumění mohou vést k prohlubování nedůvěry mezi vojáky a místními obyvateli, což ztěžuje spolupráci. Závislost na rozhodnutích a prioritách vedoucích států mnohonárodních sil může omezovat vlastní iniciativu a flexibilitu při řešení místních problémů. Nedostatečná koordinace a ochota ke spolupráci ze strany místních institucí komplikuje efektivní distribuci pomoci a realizaci projektů.

Mezi hrozby, se kterými se vojáci v zahraničních operacích setkávají, patří záměrné ničení zbudované infrastruktury a dodané humanitární pomoci. Toto jednání může výrazně snižovat efektivitu poskytované pomoci a vést k plýtvání zdroji. Eskalace konfliktu a zhoršení bezpečnostní situace představuje další významnou hrozbu, která může ohrozit nejen poskytování humanitární pomoci, ale i životy vojáků a civilistů. Kulturní rozdíly a nedorozumění mohou vést k prohlubování nedůvěry mezi vojáky a místním obyvatelstvem, což komplikuje budování vztahů a spolupráci. Závislost na rozhodnutích a prioritách vedoucích států mnohonárodních sil může omezovat flexibilitu a schopnost reagovat na specifické potřeby v dané oblasti. Nedostatečná koordinace a ochota ke spolupráci ze strany místních institucí může být překážkou pro efektivní implementaci humanitárních projektů a zajištění jejich udržitelnosti.

9 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Na základě provedené SWOT analýzy a získaných informací z rozhovorů s vojáky, kteří se účastnili zahraničních operací v rámci kterých poskytovali humanitární pomoc, lze formulovat následující doporučení pro praxi:

Zlepšit materiální vybavení vojáků

Pro zvýšení ochrany a efektivity nasazených jednotek je nezbytné zajistit odpovídající materiální vybavení. Opakovaně zmiňovaným nedostatkem byly chybějící ochranné pomůcky, jako jsou přilby a brýle. AČR by měla provést důkladnou analýzu potřeb a investovat do pořízení kvalitního a spolehlivého vybavení, které umožní vojákům bezpečně a efektivně plnit jejich úkoly v náročných podmínkách zahraničních operací.

Posílit jazykovou přípravu a zajistit překladatele

Jazyková bariéra představuje významnou překážku v komunikaci s místními obyvateli a institucemi. Pro usnadnění spolupráce a předcházení nedorozuměním je žádoucí posílit jazykovou přípravu vojáků před nasazením do mise. Důraz by měl být kladen na osvojení základů místního jazyka a kulturně specifických výrazů. Zároveň by AČR měla zajistit přítomnost kvalifikovaných překladatelů, kteří by asistovali při jednáních a pomáhali překonávat jazykové bariéry.

Budovat důvěru a spolupráci s místními aktéry

Nedůvěra místních obyvatel vůči zahraničním silám často pramení z kulturních rozdílů a vnímání intervencí jako vnějšího zásahu. Pro úspěšné poskytování humanitární pomoci je klíčové budovat důvěru a navazovat konstruktivní vztahy s místními komunitami a institucemi. AČR by měla klást důraz na kulturní citlivost, respekt k místním zvykům a zapojení místních aktérů do rozhodovacích procesů a realizace projektů. Pravidelná komunikace, transparentnost a plnění závazků pomohou překonat počáteční nedůvěru a vytvořit partnerství založená na vzájemném respektu.

Sdílet zkušenosti a know-how mezi partnerskými armádami

Účast v mnohonárodních silách přináší příležitost sdílet zkušenosti a know-how mezi partnerskými armádami. AČR by měla aktivně usilovat o výměnu informací, nejlepších praxí a poznatků získaných během zahraničních operací. Sdílení zkušeností může přispět ke zkvalitnění přípravy, zlepšení schopnosti reagovat na specifické situace a posílení

interoperability. Pravidelná setkání, workshopy a společná cvičení mohou posloužit jako platforma pro sdílení znalostí a budování spolupráce mezi armádami.

Zvýšit podíl profesionálů a zkušených vojáků v zahraničních misích

Nedostatek zkušeností a absence standardních operačních postupů, zejména v počátečních fázích účasti v zahraničních misích, mohou snižovat efektivitu a adaptabilitu jednotek. AČR by měla usilovat o zvýšení podílu profesionálů a zkušených vojáků v nasazených jednotkách. Výběr personálu by měl zohledňovat předchozí zkušenosti z misí, specializované dovednosti a schopnost pracovat v multikulturním prostředí. Zároveň by měl být kladen důraz na kontinuitu a předávání zkušeností mezi jednotlivými rotacemi.

Posilovat spolupráci s nevládními organizacemi a humanitárními hnutími

Spolupráce s nevládními organizacemi a humanitárními hnutími umožňuje efektivnější koordinaci a větší dopad poskytované pomoci. AČR by měla usilovat o prohloubení partnerství s těmito subjekty a aktivně se zapojovat do společného plánování a realizace projektů. Pravidelná komunikace, sdílení informací a koordinace činností pomohou maximalizovat synergické efekty a zajistit, že pomoc bude cílena na skutečné potřeby místních komunit.

Klást důraz na udržitelnost a dlouhodobý dopad poskytované pomoci

Při poskytování humanitární pomoci je důležité zohledňovat nejen krátkodobé potřeby, ale také usilovat o udržitelnost a dlouhodobý dopad realizovaných projektů. AČR by měla klást důraz na budování kapacit místních aktérů, podporu místní ekonomiky a předávání znalostí a dovedností. Zapojení místních komunit do plánování a realizace projektů zvýší jejich odpovědnost a vlastnictví, což přispěje k udržitelnosti výsledků i po ukončení mise.

Zlepšit koordinaci a spolupráci s místními institucemi

Nedostatečná koordinace a ochota ke spolupráci ze strany místních institucí může komplikovat efektivní distribuci pomoci a realizaci projektů. AČR by měla usilovat o navázání konstruktivních vztahů s místními orgány a organizacemi. Pravidelná komunikace, transparentnost a respekt k místním postupům a zvyklostem pomohou vybudovat důvěru a usnadní spolupráci. Zároveň by měly být jasně stanoveny role, odpovědnosti a očekávání všech zúčastněných stran.

Posílit přípravu vojáků v oblasti mezinárodního humanitárního práva

Přestože jsou vojáci před nasazením do mise seznamováni s mezinárodním humanitárním právem, je důležité tuto přípravu dále prohlubovat a zdokonalovat. AČR by měla klást důraz na praktické nácviky a simulace situací, se kterými se vojáci mohou v terénu setkat. Cílem by mělo být nejen předání znalostí, ale také rozvoj schopnosti aplikovat pravidla mezinárodního humanitárního práva v konkrétních podmínkách. Pravidelné osvěžovací kurzy a diskuse o etických dilematech mohou přispět k upevnění těchto principů.

Vyhodnocovat a sdílet získané poznatky a zkušenosti

Po návratu z mise by měla AČR provádět důkladné vyhodnocení získaných poznatků a zkušeností. Zpětná vazba od vojáků, kteří se mise zúčastnili, může poskytnout cenné informace pro zlepšení budoucích operací. Pravidelné sdílení těchto poznatků napříč jednotkami a velitelskými umožní šíření nejlepších praxí a poučení se z případných chyb. Zároveň by měly být zkušenosti a poznatky sdíleny s partnerskými armádami a humanitárními organizacemi, aby bylo možné společně pracovat na zlepšování efektivity a dopadu poskytované pomoci.

Implementace těchto doporučení vyžaduje systematický přístup, spolupráci různých složek AČR a dlouhodobé úsilí. Je důležité pravidelně vyhodnocovat pokrok, přizpůsobovat se měnícím se podmínkám a neustále hledat cesty, jak zlepšit schopnost AČR poskytovat humanitární pomoc v zahraničních operacích. Pouze prostřednictvím neustálého učení, adaptace a spolupráce lze dosáhnout udržitelných výsledků a skutečně pozitivního dopadu na životy lidí v krizových oblastech.

ZÁVĚR

Tématem diplomové práce byla humanitární pomoc ozbrojených sil v zahraničí. Hlavním cílem diplomové práce bylo identifikovat přednosti a nedostatky účasti Armády ČR na zahraničních misích při provádění humanitární pomoci. Pro dosažení tohoto cíle byly použity kvalitativní metody výzkumu, konkrétně polostrukturované rozhovory se čtyřmi vojáky, kteří se zúčastnili zahraničních misí s humanitárním rozměrem. Další použitou metodou byla SWOT analýza, která umožnila identifikovat silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby spojené s účastí AČR v těchto operacích.

Rozhovory s vojáky přinesly cenné poznatky o jejich zkušenostech ze zahraničních operací s humanitárním rozměrem. Jejich hlavní úkoly v rámci humanitární pomoci zahrnovaly ochranu zdravotnického personálu, monitorování bezpečnostní situace, zajištění bezpečnosti v přidělené oblasti a poskytování humanitární pomoci místnímu obyvatelstvu. Vojáci se aktivně podíleli na distribuci základních potřeb, rekonstrukci infrastruktury a spolupráci s nevládními organizacemi. Zároveň však identifikovali různé problémy, které komplikovaly poskytování pomoci, jako nedostatečné materiální vybavení vojáků, jazyková bariéra nebo nedůvěra místních obyvatel.

SWOT analýza ukázala, že mezi silné stránky AČR patří aktivní účast v zahraničních operacích, realizace různorodých aktivit humanitární pomoci, spolupráce s nevládními organizacemi a důkladná příprava před misí. Naopak slabé stránky zahrnují nedostatečné materiální vybavení, jazykovou bariéru, nedůvěru místních a omezenou flexibilitu českých jednotek tam, kde nebyli velícím prvkem. Příležitosti pro zlepšení spočívají ve zkvalitnění vybavení, posílení jazykové přípravy, budování důvěry s místními aktéry, sdílení zkušeností s partnerskými armádami a zvýšení podílů profesionálů v misích. Mezi hrozby patří záměrné ničení poskytnuté pomoci, eskalace konfliktu, kulturní rozdíly, závislost na rozhodnutích vedoucích států a nedostatečná koordinace s místními institucemi.

Autorka předkládá několik doporučení pro zlepšení praxe AČR v zahraničních operacích s humanitárním rozměrem. Zdůrazňuje potřebu zlepšit materiální vybavení vojáků, zejména ochranné pomůcky, a posílit jazykovou přípravu a zajistit přítomnost kvalifikovaných překladatelů. Dále doporučuje budovat důvěru a spolupráci s místními aktéry prostřednictvím kulturní citlivosti, respektu a zapojení místních komunit do rozhodovacích procesů. Zdůrazňuje také důležitost sdílení zkušeností a know-how mezi

partnerskými armádami a zvýšení podílu profesionálů a zkušených vojáků v zahraničních misích.

Autorka dále navrhuje posílit spolupráci s nevládními organizacemi a humanitárními hnutími za účelem efektivnější koordinace a většího dopadu poskytované pomoci. Klade důraz na udržitelnost a dlouhodobý dopad projektů prostřednictvím budování kapacit místních aktérů a podpory místní ekonomiky. Doporučuje také zlepšit koordinaci a spolupráci s místními institucemi, posílit přípravu vojáků v oblasti mezinárodního humanitárního práva a pravidelně vyhodnocovat a sdílet získané poznatky a zkušenosti.

Provedený výzkum otevírá několik možností pro další zkoumání. Jedním z námětů je rozšíření výzkumného vzorku a provedení kvantitativního šetření mezi větším počtem vojáků, kteří se zúčastnili zahraničních operací s humanitárním rozměrem. Tím by bylo možné získat reprezentativnější data a ověřit platnost zjištění z kvalitativní části výzkumu. Další oblastí pro výzkum je zhodnocení efektivity a dopadu poskytované humanitární pomoci z pohledu místních obyvatel a institucí. Tento výzkum by mohl přinést cenné poznatky o vnímání role AČR a identifikovat oblasti pro zlepšení.

Zajímavým námětem je také srovnání zkušeností a přístupů AČR s jinými armádami, které se účastní zahraničních operací s humanitárním rozměrem. Komparativní analýza by mohla odhalit rozdíly v přípravě, realizaci a vyhodnocování těchto misí a přispět k identifikaci nejlepších praxí. V neposlední řadě by bylo přínosné zkoumat dlouhodobé dopady účasti v zahraničních operacích na samotné vojáky, a to jak z hlediska jejich profesního, tak osobního života. Tento výzkum by mohl přinést poznatky o potřebách podpory a péče o vojáky po návratu z mise.

Výsledky tohoto výzkumu a navržená doporučení mohou sloužit jako podklad pro diskusi a rozhodování v rámci AČR s cílem zkvalitnit účast v zahraničních operacích s humanitárním rozměrem. Implementace navržených opatření a další výzkum v této oblasti mohou přispět k posílení schopnosti AČR poskytovat efektivní a udržitelnou pomoc v krizových oblastech a naplňovat svou roli v mezinárodním prostředí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY, 2024. *Kybernetické síly*. Online. Do armády. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.doarmady.cz/o-armade/armypedia/druhy-sil-acr/kyberneticke-sily>

ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY, [2024]. *Speciální síly AČR*. Online. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://specialnisily.army.cz/>

BERKAT, [2024]. *Afganistán*. Online. [cit. 2024-04-18]. Dostupné z: <https://berkat.cz/category/nase-projekty/afghanistan/>

Bezpečnostní strategie České republiky 2023. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2023. ISBN 978-80-7441-097-0.

Bílá kniha o obraně. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – odbor komunikace a propagace, 2011. ISBN 978-80-7278-564-3.

BRITCHTA, Pavel. *Vojáci předali dary afghánským sirotkům*. Ministerstvo obrany České republiky [online]. 2014 [cit. 2024-04-11]. Dostupné z: https://mise.army.cz/aktualni-mise/afg-parwan-lsr-baf/zprav_parwan/vojaci-predali-dary-afghanskym-sirotkum-104782/

ČEP, David; KUBEŠA, Milan a ZONA, Pavel, 2011. *Základy vojenských operací: studijní text*. Online. Brno: Univerzita obrany. ISBN 978–80–7231–808–7. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/100972/mod_resource/content/1/Z%C3%A1klady%20vojensk%C3%BDch%20operac%C3%AD%2021.9.2011.pdf

ČLOVĚK V TÍSNI, [2024]. *Humanitární a rozvojová pomoc*. Online. Praha. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/humanitarni-a-rozvojova-pomoc>

DITRICHOVÁ, Petra a Marek JUKL. *Základní prameny mezinárodního humanitárního práva*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, 2017. ISBN 978-80-7278-698-5.

Doktrína Armády České republiky. 2 vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2010.

EUROPEAN COUNCIL: COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, 2024. *Humanitarian aid*. Online. In: consilium. Brusel, last reviewed on 12. February 2024. [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/humanitarian-aid/>

EUROPEAN EXTERNAL ACTION SERVICE. *EU Battlegroups*. 2017 [cit. 2024-04-08]. Dostupné z: https://www.eeas.europa.eu/node/33557_en

FEDORKOVÁ, Jolana. *CIMIC má své nezastupitelné místo*. Ministerstvo obrany České republiky [online]. 2011 [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/aktualnimise/afghanistan-logar/zpravodajstvi/cimic-ma-sve-nezastupitelne-misto-63547/>

GOOD HUMANITARIAN DONORSHIP, © 2023. *About GHD*. Online. Home GHD. [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: <https://www.ghdinitiative.org/ghd/gns/about-us/about-ghd.html>

GOOD HUMANITARIAN DONORSHIP, © 2023a. *GHD principles & good practice*. Online. Home GHD [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: <https://www.ghdinitiative.org/ghd/gns/principles-good-practice-of-ghd/principles-good-practice-ghd.html>

Handbook for the protection of internally displaced persons: part I: foundations of IDP protection, © 2001-2024. Online. In: UNHCR. The UN refugee agency. [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/us/media/handbook-protection-internally-displaced-persons-part-i-foundations-idp-protection-all>

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY, © 2024. *Humanitární pomoc, to není jen pomoc materiální nebo finanční*. Online. Úvodní strana. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/humanitarni-pomoc-to-neni-jen-pomoc-materialni-nebo-financni.aspx>

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY, © 2024a. *Mezinárodní záchranné operace*. Online. Úvodní strana. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/mezinarodni-zachranne-operace.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

HREBÍČEK, Miroslav, 2003. *Operace s účastí ozbrojených sil*. Online. Vojenské rozhledy. Č. 3, s. 53-63. ISSN 1210-3292. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: https://www.vojenskerozhledy.cz/images/archiv_voj_rozhl/clanky/2003/2003-3/rozhledy2003-3_Operace_s_ucastni_ozbrojenych_sil.pdf

HROMÁDKA, Martin. *Vláda žádá sněmovnu o vyslání polní nemocnice*. Český rozhlas [online]. 2003 [cit. 2024-04-08]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vlada-zada-snemovnu-o-vyslani-polni-nemocnice_200304081203_mhromadka

INFORMAČNÍ CENTRUM O NATO, © 2020. *Síly rychlé reakce NATO*. Online. Základní fakta, otázky a odpovědi. [cit. 2024-04-08]. Dostupné z: https://www.natoaktual.cz/zpravy/Inrf_faq

JUKL, Marek, 2006. *Zdravotnický instruktor Českého červeného kříže*. Online. 2. (upr.) vyd. Praha: Úřad Českého červeného kříže, poslední revize elektronické verze: 1.3.2018. ISBN 80-254-4547-X. [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/mhp/cojemhp.htm#0>

JUKL, Marek. 2020. *Ženevské úmluvy, obyčeje a zásady humanitárního práva: (stručný přehled)*. Praha: Český červený kříž, 2020. ISBN 978-80-87729-31-1.

KOČAVA, Pavel. *"Quick" projekty mají význam*. A-report [online]. 2010(2) [cit. 2024-04-18]. Dostupné z: https://mise.army.cz/assets/multimedia-a-knihovna/casopisy/a-report/2010/ar2_10.pdf

KNOPP, Milan, Jitka MALÁ, Jaromír JANEV a František LUTONSKÝ. *Praha jedná s Basrou o humanitární pomoci*. iROZHLAS [online]. [cit. 2024-04-04]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/praha-jedna-s-basrou-o-humanitarni-pomoci_200304111441_mkopp

KOLLER, Martin. *Armáda dokáže rychle přepravit raněné*. Ministerstvo obrany České republiky [online]. 2011 [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/armada-dokaze-rychle-prepravit-ranene-56152/>

KOMUNITNÍ CENTRUM PRO VÁLEČNÉ VETERÁNY OLOMOUC. *Enduring Freedom Kuwait*. 2023 [cit. 2024-04-03]. Dostupné z: <https://www.kcvvolomouc.cz/tabule-cti.php?stranka=efkuwait>

KRÁSNÝ, Antonín, 2004. *Armáda České republiky v nebojových operacích*. Online. *Obrana a strategie: časopis strategických studií a názorů*. Č. 2, s. 55-64. ISSN 1214-6463. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.obranaastrategie.cz/filemanager/files/6313.pdf>

KYSELÁK, Jan, PROCHÁZKA, Zdeněk, *Armáda České republiky a participace na poskytování humanitární pomoci ve specifických případech*, *Vojenské rozhledy*, 2013, roč. 22 (54), č. 3, s. 52–66, ISSN 1210-3292.

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, © 2004-2014. *O nás*. Online. [Skkysio.army.cz](https://skkysio.army.cz): skupina kybernetických sil a informačních operací. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://skkysio.army.cz/o-nas>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, © 2004-2023. *Velitelství teritoriálních sil*. Online. ÚVODNÍ STRÁNKA. Veters. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://veters.army.cz/velitelstvi-teritorialnich-sil-0>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *ISAF – PRT*. Aktualizováno: 22. července 2013. [cit. 2024-04-12]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/historie-misi/isaf-prt-87307/>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Mali – EUTM*. Aktualizováno: 2. srpna 2017. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/aktualni-mise/mali/mali---eu-tm-81184/>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Čeští vojáci v zahraničí 2017*. 2020 [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/historie-misi/cesti-vojaci-v-zahranici-2017-140807/>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, 2023a. *Obranná strategie České republiky*. Online. In: MINISTERSTVO OBRANY. *České strategické dokumenty*. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/obranna__strategie-_c_r_2023_final.pdf

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Velitelství pozemních sil AČR*. Online. Ministerstvo obrany České republiky. Aktualizováno: 8. května 2023b. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/struktura/generalni/poz/velitelstvi-pozemnich-sil-acr-221600/>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Velitelství pro operace*. Online. Ministerstvo obrany České republiky Aktualizováno: 28. října 2023c [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/struktura/generalni/operace/velitelstvi-pro-operace---spolecne-operacni-centrum-218819/>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. *Velitelství vzdušných sil AČR*. Online. Ministerstvo obrany České republiky. Aktualizováno: 21. března 2024a. [cit. 2024-03-26]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/struktura/generalni-stab/velitelstvi-vzdusnych-sil-86864/>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, © 2024b. *UNPROFOR – mírová mise, 1992–1995, země bývalé Jugoslávie, 2250 příslušníků.* [cit. 2024-03-28]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/historie-misi/unprofor---mirova-mise--1992---1995--zeme-byvale-jugoslavie--2250-prislusniku-3690/>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, © 2024c. *UNCRO – mírová mise, 3/1995-1/1996, Chorvatsko-Krajina, 750 příslušníků UNTAES – mírová mise, 1/1996-1/1998, Chorvatsko–Východní Slavonie, 100 příslušníků.* [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/historie-misi/uncro---mirova-mise-3-1995-1-1996-chorvatsko-krajina-750-prislusniku%3Cbr%3Euntaes-mirova-mise-1-1996-1-1998-chorvatsko-vychodni-slavonie--100-prislusniku-3689/>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, © 2024d. *AFOR - 6. polní nemocnice, 1999, Albánie, Turecko, 100 příslušníků.* [cit. 2024-04-07]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/historie-misi/afor---6--polni-nemocnice--1999--albanie--turecko--100-prislusniku-3706/>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, © 2024e. *KFOR – mírová operace, 1999–2/2002, Kosovo, 980 příslušníků.* [cit. 2024-04-07]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/historie-misi/kfor---mirova-operace--1999---2-2002--kosovo--980-prislusniku-3709/>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, © 2024f. *KFOR II – Česko-slovenský prapor, od 2/2002, Kosovo, 2 400 příslušníků.* [cit. 2024-04-08]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/scripts/detail.php?id=3711>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, © 2024g. *Trvalá svoboda – Protiteroristická operace, 2002–2003, Kuvajt, 612 příslušníků.* [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/historie-misi/trvala-svoboda---protiteroristicka-operace--2002---2003--kuvajt--612-prislusniku-3688/>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, © 2024h. *ISAF – polní nemocnice a chemický odřad – do prosince 2008.* [cit. 2024-04-12]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/historie-misi/isaf---polni-nemocnice-a-chemicky-odrad---do-prosince-2008-12573/>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, © 2024i. *WINTER RACE – humanitární operace NATO v Pákistánu.* [cit. 2024-04-12]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/scripts/detail.php?id=6913>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, © 2024j. *Vojenská zdravotnická služba*. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.army.cz/scripts/detail.php?id=121>

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, © 2024k. SFOR – mírová operace, 1996–2004, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, 6300 příslušníků (včetně IFOR) [cit. 2024-04-05]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/scripts/detail.php?id=3707>

MINISTERSTVO VNITRA © 2024. *O nás*. Online. MEDEVAC CZECH. [cit. 2024-03-31]. Dostupné z: <https://www.medevacczech.com/o-nas/>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Základní přehled humanitární pomoci*. Online. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Praha, Aktualizováno: 02.04.2012. [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/pri_rucka_WFP_pro_nevladni_organizace/zakladni_prehled_humanitarni_pomoci.html

NATO, © 2004-2023. *Terminology extracted from NATOTerm*. Online. In: MINISTERSTVO OBRANY. Obranná standardizace. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://oos.army.cz/sites/oos/files/2024-02/AAP-06%20-%20NATO%20Glossary%20of%20Terms%20and%20Definitions%20ML.pdf>.

NATO, 2018. *Allied joint doctrine for civil-military cooperation: edition A version 1*. Online. In: GOV.UK: the best place to find government services and information. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5bf12ef5e5274a2b030d7d5a/20181112-dcdc_doctrine_nato_cimic_ajp_3_19.pdf

NATO. *NATO Response Force*. Online. What we do, last reviewed: on 27. July 2023. [cit. 2024-04-08]. Dostupné z: <https://osn.cz/wp-content/uploads/2024/04/NATO-Response-Force-What-we-do-2023.pdf>

NATO, 2024. *Allied joint doctrine for the military contribution to peace support: edition A version 1*. Online. In: GOV.UK: the best place to find government services and information. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/65e8683f5b65240011f21a82/AJP-3_24_Peace_Support_EdA_V1-O.pdf

NĚNIČKA, Petr. *Lviček Míra dokončil svou druhou sbírku pro děti v Afghánistánu*. Ministerstvo obrany České republiky [online]. 2012 [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/lvicek-mira-dokoncil-svou-druhou-sbirku-pro-deti-v-afghanistanu--76577/>

OULEHLOVÁ Alena. *Financování mírových misí*. 2018 [cit. 2024-03-19]. Dostupné z: <https://www.army.cz/scripts/detail.php?id=121>

PLESCHER, Jindřich. *Češi v mírové misi UNPROFOR 1992–1995*. Online. Československá obec legionářská. 2020 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.csol.cz/z-historie/ruzne/cesi-v-mirove-misi-unprofor-1992-1995/>

PRINCOVÁ, Květoslava. *Úvod do zahraniční pomoci s důrazem na etiku jejího poskytování*. Olomouc: Caritas – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2012. ISBN 978-80-87623-04-6.

RADA EVROPSKÉ UNIE, 2008. *Společné prohlášení Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě, Evropském parlamentu a Evropské komisi*. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2008/C 25/01. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:025:0001:0012:CS:PDF>

RŮŽIČKOVÁ, Jana. *Obrázky, které pomáhají*. Ministerstvo obrany České republiky [online]. 2010 [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/obrazky--ktere-pomahaji-37872/>

S., Leoš. *Další české školy pomáhají afghánským dětem*. Ministerstvo obrany České republiky [online]. 2010 [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/aktualni-mise/afghanistan-logar/zpravodajstvi/dalsi-ceske-skoly-pomahaji-afghanskym-detem-49700/>

Sphere Association. *The Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response*, fourth edition, Geneva, Switzerland. Practical Action Publishing 2018. Dostupné z: <https://www.spherestandards.org/handbook>

ŠIMÍČEK, Jakub. *Češi v Mali pomohli místnímu sirotčinci*. Ministerstvo obrany České republiky [online]. 2020 [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/aktualni-mise/malli/zprav/cesi-v-mali-pomohli-mistnimu-sirotcinci-224754/im-detem-218076/>

ŠULC, Jan. *Lógarské charitativní sbírky*. Ministerstvo obrany České republiky [online]. 2012a [cit. 2024-04-08]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/aktualni-mise/afghanistan-logar/zpravodajstvi/logarske-charitativni-sbirky-71515/>

ŠULC, Jan. *Nikdy nevstoupíš dvakrát do téže řeky*. A-report [online]. 2012b (6) [cit. 2024-04-18]. Dostupné z: https://mise.army.cz/assets/multimedia-a-knihovna/casopisy/a-report/areport_6_2012.pdf

ŠVANCARA, Maxim. *Čeští vojáci v Mali předali humanitární pomoc místním dětem*. Ministerstvo obrany České republiky [online]. 2019 [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://mise.army.cz/aktualni-mise/malli/zprav/cesti-vojaci-v-mali-predali-humanitarni-pomoc-mistnim-detem-218076/>

TUČEK, Ondřej, 2020. *Humanitární pomoc na národní úrovni*. Diplomová práce, vedoucí Eva Hoke. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení.

UNIC PRAHA. *Vše o OSN*. Online. In: Informační centrum OSN v Praze. 2014 [cit. 2024-03-19]. Dostupné z: <https://osn.cz/wp-content/uploads/2022/05/vse-o-osn-historie.pdf>

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA, 2020. *Čepice a košile jednotek UNGCI – Irák 1995*. Online. [cit. 2024-03-26]. Dostupné z: <https://www.vhu.cz/exhibit/cepice-a-kosile-jednotek-ungci-irak-1995/>

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA. *Čeští vojáci v novodobých zahraničních operacích*. 2021 [cit. 2024-04-05]. Dostupné z: <https://www.vhu.cz/prehled-cesti-vojaci-v-novodobych-zahranicnich-operacich/>

Zákon č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

Zákon č. 219/1999 Sb. Zákon o ozbrojených silách České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-219#_

Zákon č. 221/1999 Sb. Zákon o vojácích z povolání. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-221#_

Zákon č. 239/2000 Sb. Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239/zneni-20240101>

Zákon č. 151/2010 Sb. Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online].

© AION CS 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-151>

Zůna, Jaromír, Kosecová, Janka. *Pojmový aparát mírových operací a jejich vymezení v doktrinních dokumentech Armády České republiky*. *Vojenské rozhledy*, 2014, roč. 23 (55), č. 4, s. 109–12. ISSN 2336-2995.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
AFOR	Allied Harbour
CIMIC	Civil-Military Cooperation – Civilně-vojenská spolupráce
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
EU BG	European Union Battle Groups – Bojová uskupení Evropské unie
IDP	Internally Displaced Person – Vnitřně vysídlená osoba
IFOR	The Implementation Force
ISAF	Internacional Security Assistance Force – Mezinárodní bezpečnostní podpůrné síly
IZS ČR	Integrovaný záchranný systém České republiky
KFOR	Kosovo Force
MEDEVAC	Medical Evacuation
MFO	Multinational Force and Observers – Mnohonárodní síly a pozorovatelé
MV	Ministerstvo vnitra
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NaPoSy	Národní posilový systém
NATO	North Atlantic Treaty Organization – Severoatlantická aliance
NRF	NATO Response Force – Síly rychlé reakce NATO
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OSN	Organizace spojených národů
PME	Peacetime Military Engagement – Vojenské mírové nasazení
PRT	Provinční rekonstrukční tým
PSYOPS	Psychological Operations – Psychologické operace
QIP	Quick Impact Projects – Projekty rychlého dopadu

SFOR	Stabilisation Force – Stabilizační síly
SkKySIO	Skupina kybernetických sil a informačních operací
UNCRO	United Nations Confidence Restoration Operation in Croatia
UNGCI	United Nations Guards Contingent in Iraq
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees – Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
UNMIK	United Nations Mission in Kosovo – Mise Spojených národů v Kosovu
UNOCHA	United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí
UNPROFOR	United Nations Protection Force
UNTAES	United Nations Transitional Authority for Eastern Slavonia
USD	United States Dollar – Americký dolar
VeKySIO	Velitelství kybernetických sil a informačních operací
VJTF	Very High Readiness Joint Task Force – Síly velmi rychlé reakce

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 SWOT analýza.....	55
-----------------------------	----

